București

Sfarmă-Piatră

D-27

Director: Al. Gregorian Redacția și Administratia: Str. Domnita Anastasia, 16. — S. 1 Telefon 3.76.05

VIRGIL MADGEARU: Eu mă țin cu „stânga" și cuvîntul liber...

DEMOCRAȚIA UCIDE SATUL

Satul românesc a fost adus și expus la București, prin pasiunea cea nouă pentru el a tinerei școale sociologice de sub îndrumarea profesorului D. Gusti. E un sat special, adunat din tot cuprinsul țării, fiece casă din altă regiune și cu alt stil. E un rezumat reprezentativ al țării, care nu înfățișează nici bunăstarea rurală, nici mizeria fioroasă, ci mijlocia lor. Această mijlocie însă, care poate fi un criteriu științific, mi se pare că nu reprezintă just realitatea vieții țărănești. Satul d-lui profesor Gusti nu e nici prea măgulitor, dar nici prea mustrător pentru pătura noastră conducătoare. Dacă l-am fi făcut noi, am fi lăsat laoparte criteriul științific și am fi adoptat un criteriu de propagandă. Adică am fi înfățișat un sat, pornind dela extrema de jos a mizeriei rurale, dela limita de unde trebuie să pornească marea acțiune de salvare a poporului românesc.

Căci dacă e ceva, care a fost cu desăvârșire trădat de politica democratică, acesta e satul românesc.

Satul întreține democrația, iar democrația ucide satul. In această frază se poate rezuma tot rezultatul politicei noastre dela război încoace. Satul e votul universal. Pentru politician el nu e nimic altceva decât votul universal. Din clipa când satul a fost declarat suveran politic, a început nenorocirea lui. Maiestatea sa poporul a trebuit să dea totul și necontenit, pentruca, în schimb, lui nimic să nu i se restituie. Individualistă și egoistă până la ferocitate, democrația înțelege să stoarcă tot ce se poate stoarce și să se retragă apoi pentru a consuma roadele smulse. In realitate, nu există dușman mai sălbatic al poporului decât democrația. Regimul ei cere un singur contact cu lumea de jos : votul, pe care i-l smulge. Totul e permis numai pentru a smulge suveranului popular și anonim votul.

Pentru aceasta, democratul trebuie să stăpânească arta de a se face agreabil poporului în momentul electoral. Sălbaticii depe continentele înapoiate se momesc cu mărgele de sticlă și cu băutură.

A procedat altfel democrația noastră față de țăran? Mii de butoaie de țuică și rachiu, milioane de tone de făgăduieli mincinoase s'au revărsat peste satele devastate de invazia politică. Pentru a smulge votul, trebuie să te pui tu de acord cu omul simplu, iar nu să-l ridici pe el până la tine. Orice încercare de a-l ridica e, la început mai ales, incomodă și dezagreabilă : îți primejduiește votul, pe care îl vânezi. Nu există, în schimb, un mijloc mai lesnicios să te pui de acord cu omul decât coborându-te până la patima lui, gâdilând-o, slujind-o, exaltând-o. Poporul se simte cu atât mai suveran cu cât intri mai adânc în placul patimilor lui. Tot succesul democrației stă în arta de a specula fără limită poftele și patimile populare. In cele din urmă, el însuș, nenorocitul de popor, se obișnuește cu acest fel de a face politică și, oricine ai fi și orice ai încerca să-i vorbești, el te va aplauda, iar la sfârșit te va întreba : Acum ce bem ? De când chestiunea cu pământurile, cu izlazurile și pădurile s'a isprăvit, concluzia propagandei politice e azi: Ce bem ? Citiți în această concluzie imensa crimă săvârșită de democrație împotriva acestui popor. Votul se cucerește prin înjosirea nesimțită a votantului și bietul om se crede cu atât mai suveran cu cât izbutești să-l dobori mai bine, beat mort, la marginea șanțului.

Una din minciunile cele mai neobrăzate lansate de democrație e aceea că țărănimea a fost crutată de biruri și că aceste biruri cad greu în sarcina industriei și a comerțului. Intr'adevăr, în bugetul de venituri, al Statului, așa se arată. In realitate însă nicio categorie socială nu e mai stoarsă ca țărănimea. Fiindcă, afară de birurile pe care le încasează perceptorul, sunt birurile de rob pe care țăranul le dă fără să bage de seamă.

Trustul fierului poate să fie inscris în bugetul statului cu o sumă impresionantă. Dar „massa consumatoare" a milioanelor și milioanelor de unelte de fier e țărănimea. Prețul acestor unelte e în România, mulțumită tarifului vamal, care suprimă concurența străină — și a trustului, — care suprimă concurența internă, — de cinci ori mai mare decât în oricare altă țară. Diferența aceasta colosală de prețuri, impusă de criminala politică democratică, nu e un bir plătit de țăran ? Un bir care nu merge însă în bugetul statului, ci în casa de fier a marelui industriaș, care întreține, la rândul său, politicianii parazitari din consiliile de administrație și întreaga acțiune a partidelor politice. Ca fierul e absolut fiecare industrie ale cărei produse ajung în imensa zonă de consumație țărănească. Miliardele cu care sunt inscrise în buget industriile și comerțul, sunt plătite în realitate de țărănime. Sistemul acesta, care înflorește în regimul democratic, reprezintă cea mai diabolică artă de a exploata satele pe terenul economic, precum demagogia electorală le exploatează pe terenul politic.

Nu există o trădare mai fioroasă decât aceea comisă de politica democratică față de țărănime. In aceste condiții de exploatare electorală a celor mai josnice patimi populare și de furt al ultimului gologan țărănesc prin sistemul economic în vigoare, e cu neputință ca satul românesc să se ridice din mizeria ce degradează un neam întreg. Toți fruntașii satelor, preoți, învățători, și ceilalți, angajați într'o asemenea politică, sunt complici, fie că știu, fie că nu știu, la crima de înjosire și de exploatare a satului românesc.

Satul întreține democrația, iar democrația ucide satul.

In lagărul țărăniștilor, cari au contribuit în măsură enormă la mizeria și la agonia satului, se vorbește insistent de o luptă împotriva „ciocoilor", cari trebuiesc doboriți pentru a elibera pe țăran. Ciocoii aceștia existau înainte de războiu ; erau arendașii de moșii și vechilii boierilor deveniți proprietari în locul lor. Ciocoii erau cei cari duceau cu gârbaciul la muncă pe țăranul clăcaș.

Reforma agrară a distrus și pe boieri și pe ciocoi. Dar ciocoii distruși ai latifundiilor rurale au reapărut în latifundiile votului universal. Ciocoii de azi, adică noii exploatatori ai satului, sunt golanii de ieri deveniți arhimilionari prin demagogia partidelor democratice, care au guvernat și guvernează. Sunt vechilii agricoli de ieri ajunși vechili politici ai marilor industriași și ai marilor samsari evrei. Noile latifundii sunt : votul universal, tariful vamal, trusturile și cartelurile, furniturile de stat, concesiunile bogățiților statului, și tot ce intră în sistemul democratic de exploatare diabolică, suferită, în ultim termen, de țărănimea trădată.

Dacă e vorba de surparea acestei noi ciocoimi, nu democrația o poate face, fiindcă democrația e însăși această ciocoime ; surparea ei nu e posibilă decât prin marea revoluție a naționalismului, de românizare totală a statului și a vieții sociale și economice. Viața satului e viața neamului românesc. O regenerare totală a acestui neam nu e cu putință fără o regenerare a satului. Dar problemele vieții țărănești nu constitue un cerc închis și aparte. Ele se integrează în totalitatea problemelor statului naționalist.

Au naționaliștii, în stadiul actual al mișcării, un program studiat, cu soluții pentru viața satului încadrat în totalitatea problemelor vieții românești ? Căci, iată, și naționaliștii, în propaganda ideilor, sunt nevoiți să meargă între țărani, tot așa cum fac democrații ! Ce le spun ei țăranilor pentru a le câștiga inima? Inima aceea a neamului românesc, capabilă de toate sacrificiile, de toate înălțările și dornică de o epocă de glorie a statului românesc !

Naționalismul la sate face deocamdată un lucru admirabil : demască fără cruțare crima democrației, care a trădat țărănimea. Smulge vălul de pe ochi și arată în toată oroarea ei complicitatea democraților cu străinii la exploatarea acestei țări. Denunță cum poate mai bine teribilul pericol evreesc.

E foarte bine. Dar dincolo de această critică, atât de necesară pentru redeșteptarea conștiinței adormite în rachiu, ce pune naționalismul ? Care sunt soluțiile sale de ridicare a țărănimii ? Căci el vine în numele regenerării neamului, iar această regenerare nu e posibilă cu excluderea satului.

Am cercetat programe, am auzit discursuri și mărturisim că n'am găsit decât vorbe vagi, fără nicio consistență. Alături de ele, niște naivități ridicule cum e acea îmbarcare a tuturor evreilor pe vapoare, — pe care nici măcar nu le avem, — pentru a-i trimite în nu știu ce regiune africană. Glume de acestea sunt de natură să compromită seriozitatea unei mișcări pornite nu din fantazia amuzată a unui îndivíd, ci dintr'o stare tragică de lucruri.

Adesea, demagogia cea mai democratică se amestecă în propaganda naționalistă, cum e chestiunea vechiului stil, care nenorocește biserica națională în unele provincii.

Neajunsurile acestea vin din lipsa unui material serios de propagandă. Iar prin material serios de propagandă înțelegem un sistem de soluții practice în care satul cu problemele lui să fie precis încadrat. Dacă azi naționalismul ar fi chemat prin surprindere la guvern, — ceeace nu e cazul — el s'ar găsi în situația penibilă de a nu ști ce să facă cu satul. Și tare ne temem că, în lipsă de soluții, ar procedа ca democrații.

Adevărurile acestea pot să fie dezagreabile. Puțin ne pasă. Noi nu ne-am angajat să slujim pe naționaliști împotriva poporului, ci poporul românesc prin naționalism. Cei cari au răspunderea marei mișcări de regenerare, pornită din desnădejdea unui neam redeșteptat, să ne dea soluțiile.

Democrația ucide satul.

Naționalismul trebuie să-l salveze.

Nichifor Crainic

ELEGIE

D-lui Nichifor Crainic

De prin Carpații pădurоși
mânându-și oile la vale
doinind
coboară ciobanul Dac.

Sate moarte.

Orașe blestemate.

— „Măi Ioane frate al meu
ce vorbă, eu,
să duc lui Decebal cel neinvins ?"

Candilele s'au stins.

Inspre Carpații pădurоși —
fără fluier, fără oi,
ciobanul Dac tot urcă
urcă
urcă
— singur și sărac...

Valeriu Bora

Program pentru România eroică

Să plecăm de la orașele moarte— un fenomen curios ca multe altele ce și-au făcut aparația, după războiu: Inflație, valute „forte", conversiune, tifos exantematic „endemic", etc., etc.

Fenomenul acesta, cunoscut la el acasă — adică la Brăila și Galați, pentru că de orașele acestea este vorba — este deprimant.

E greu de conceput cum ar putea fi un oraș mort! O zi petrecută însă prin Brăila, de exemplu, lămurește secretul complect. Hotele fără clienți; cofetării fără mușterii; cafenelele, faimoasele cafenele, adevărata bursă de odinioară a Brăilei, părăsite și părăginite; marile și renumitele mori, care huruiau zi și noapte altă dată, azi amuțite. In oraș, dealungul străzilor pustii, sau aproape, ritmul vieții noi nu este marcat de nici-o clădire nouă, de nici un șantier ori cât de modest; iar cheiul și portul, fala și axa vieții economice a Brăilei, sunt fără nici un fel de activitate

Și la Galați aspectul este aproape identic.

Fenomenul acesta atât de deprimant pe cât de paradoxal — pentru că este paradoxal ca tocmai atunci când aceste porturi, porturile cele mai mari ale României Mari, ar trebui să fie în plină activitate, ele merg spre desființare — n'a fost considerat multă vreme cu atenția cuvenită unei stări atât de grave. Au contribuit mult și iluziile — capacitatea noastră de iluzionare fiind nesfârșită — cari pentru o populație harnică și activă ca a Brăilei și Galaților n'au lipsit

Din nefericire, însă:

nici presupusul și atât de mult așteptatul export de porumb din toamnă, n'a adus vre-o înviorare;

nici probabilitatea, de atâtea ori îndeplinită a unui „an agricol bun", n'a reușit să... pună lucrurile la punct;

nici venirea la putere, a cutărui om politic, „fiu al Brăilei", n'a reușit să miște nici cu o linie inerția mortală în care a căzut orașul;

și nici măcar, mult doritele spargghețuri — pentru asigurarea navigației pe Dunăre în timpul iernei — bănuite ca singurele mijloace salvatoare, n'ar fi adus, nici una din realizările așteptate. Noroc că iarna din urmă, o iarnă excepțional de dulce, lăsând Dunărea liberă de ghețuri, a produs, prin acest capriciu al naturei „o dezmințire salutară și la timp și acestei ultime iluzionări.

Totuși problema este gravă; excepțional de gravă. Și ar fi gravă chiar dacă ar interesa numai două orașe, două orașe oarecare. Din nefericire, ea interesează orașele mari și atât de bine situate pentru economia noastră națională cari sunt Brăila și Galați; ea interesează porturile de bază pentru navigația fluvială și maritimă a României, porturi cu organizarea cea mai modernă, cea mai complectă și cea mai puternică pentru a face față la dublul aspect al navigației maritime și fluviale.

Care sunt mijloacele pentrucă aceste două orașe minunat dispuse și în acelaș timp și două porturi moderne organizate să fie utilizate pentru dezvoltarea economiei naționale cu maximul lor de posibilități?

Cum, dar, Brăila și Galați, orașe și porturi, vor fi, vor trebui să fie integrate vieței economice naționale, adică vieței economice care este singura compatibilă azi cu nevoile reale ale întregei națiuni românești?

Acesta este enunțul problemei de o importanță considerabilă și a cărei soluționare formează obiectul rândurilor de mai jos.

Dela început însă dorim să precizăm, ceeace de altfel rezultă din însăși datele problemei, că soluționarea interesează în primul rând întreaga economie națională și numai în secundar, ca un rezultat accesoriu și orașele Brăila și Galați.

Pentru că, după noi, soluționarea problemei trebue urmărită simultan după trei căi

In primul rând, trebue dezvoltată intensiv și sistematic agricultura în cuprinsul întregei țări și în special în câmpia din nordul și centrul Bărăganului, cuprinsă în județele Buzău, R.-Sărat, Brăila, Ialomița.

In al doilea rând se impune realizarea navigației în adevăr maritimă la Brăila și Galați, și în al treilea rând, complectarea sistematică a rețelei de căi ferate și a mijloacelor de transport, de tot felul, în strânsă legătură cu aceste porturi dunărene cap de navigație maritimă.

Mijloacele de reînviere a orașelor Brăila și Galați fac parte din mijloacele de redresare economică a țării întregi. Ele merg mână în mână.

Prin desvoltarea intensivă a agriculturei, în special în câmpia cea mai expusă dificultăților de producție în regimul de azi, trebue înțeleasă realizarea metodică și cât mai neîntârziată a irigațiilor agricole.

Nu se mai poate admite ca producția agricolă în această țară, blagoslovită cu cel mai bun pământ, cu ape curgătoare atât de fericit dispuse și cu un popor și muncitor și inteligent, să fie dintre cele din urmă în Europa!

Am întârziat. Am întârziat chiar prea mult. Lipsurile mari neîndeplinite și de mult scadente, mărturisesc acest lucru pe tot locul. Și unul din multele aspecte ale acestor lipsuri îl reprezintă Brăila și Galații de azi.

„Aurul" României l'a reprezentat și mai ales îl va reprezenta agricultura ei. Trebue însă să se știe că dezvoltarea fericită a agriculturei României moderne este intim și indisolubil legată de folosirea cât mai largă și cât mai complectă a irigațiilor agricole.

Prima etapă, cea mai importantă, și mai imediat recomandabilă, în aceeastă atât de importantă operă de prosperitate națională o constitue irigarea Nordului și centrului Bărăganului, adică vasta câmpie agricolă a județelor Brăila, Buzău, R.-Sărat și Ialomița.

Și dacă n'ar fi de înțeles prin irigarea acestor câmpii de cât că productivitatea fiecărui hectar se va ridica — și în mod permanent, — la cel puțin de trei ori până la cinci ori producția actuală normală, și ar fi suficient să ne dăm seama de importanța și actualitatea unor astfel de lucrări.

Dar executarea lucrărilor de irigare reclamă o puternică concentrare de mijloace, o puternică concentrare de specialiști; reclamă o intensă activitate a transportului de materiale de tot felul și un apel la toate forțele valide.

Prin irigarea nordului și centrului Bărăganului se va repune pe deaintregul și pe primul plan prelucrarea industrială a marei producții agricole, producție nu numai permanent abundentă, dar și permanent de cea mai bună calitate.

In sfârșit, datorită supraproducției agricole și activității intens industrială a regiunei, activitatea portului nu va întârzia să la avânt.

Dar înainte de orice, Brăila și Galații trebue să devină porturi în adevăr maritime.

Azi nu sunt; și nu sunt de oarece navigația prin gurile Dunărei, din ce în ce mai anevoioasă, limitează din ce în ce mai mult tonajul navigant.

Navigația maritimă nu se poate efectua de cât în ape cu o adâncime de cel puțin dela 8 metri în sus. Ori, Dunărea, în lungul gurilor de vărsare în Marea Neagră, n'are și n'ar putea păstra această adâncime chiar dacă printr'o lucrare artificială, executată în nisipul deltei, s'ar realiza adâncimea necesară.

Galații și Brăila nu mai sunt azi capete de navigație maritimă și nu vor putea să fie atât timp, cât se va căuta soluția permanentă a navigației maritime, exclusiv prin gurile Dunărei.

Totuși Brăila și Galații, trebuind să fie porturile dunărene, cap de navigație maritimă, soluțiunea singură posibilă o constitue executarea canalului maritim Cernavodă-Constanța.

Realizarea acestui canal maritim, de 100 metri lărgime și 8 metri adâncime, realizare posibilă din toate punctele de vedere, va asigura permanent navigația maritimă până la Brăila și Galați, Dunărea având, cu mici lucrări suplimentare, în tot lungul său de la Cernavodă la Galați o adâncime mai mare de 10 metri; va asigura permanent legătura mării, pentru ori ce tonaj maritim, cu importantul nod de comunicații terestre ce se termină la Galați și Brăila; va constitui o serioasă barieră dela Sud la Nord — strategică și politică — de foarte mare importanță; și, în sfârșit, va face posibilă, la Cernavodă dar mai ales la Brăila și Balați, organizarea bazei maritime militare.

Dar prin executarea canalului Cernavodă-Constanța, se vor rezolvi mari și multiple probleme economice, din care orașele Brăila și Galați nu vor fi cele din urmă care vor beneficia.

Acest lucru este datorit împrejurării, în speță legată de traseul Cernavodă-Constanța, că în lungul canalului se pot organiza instalațiunile unei mari centrale hidroelectrice pentru captarea energiei produsă de diferența de nivel între apele Dunărei la Cernavodă și ale Mării Negre la Constanța, diferență ce variază între 4 metri și 7 metri.

Energia de cca 80.000 cai putere, produsă de centrala hidroelectrică, ar fi distribuită cu un preț excesiv de redus, în primul rând la Brăila, Galați, Constanța, Cernavodă și Tulcea.

Tot de aicea ar fi furnizată energia necesară prelucrărei marilor depozite de minereuri din Dobrogea de Nord — deci în apropierea porturilor cap de navigație maritimă. Și tot de aicea s'ar furniza cu energia necesară, industria pentru prelucrarea depozitelor naturale de celuloză cuprinse în păpurișul Deltei Dunărei, industrie ce n'ar putea lua naștere de cât tot lângă centrele importante de difuzare a transporturilor pe apă sau pe uscat.

Pentru toate motivele de mai sus, lăsând la o parte satisfacerea sentimentului nostru de independență față de faimoasa „Comisiune Europeană a Dunărei" și mai ales față de și mai faimoasele taxe percepute de sus numita comisiune, considerăm canalul Cernavodă-Constanța, și ca o lucrare de o considerabilă importanță pentru economia și prestigiul nostru național, dar și ca singura soluție permanentă a navigației maritime până la Galați și Brăila.

Canalul Cernavodă-Constanța este singura posibilitate de a realiza deziderateul fundamental al economiei naționale românești, ca o navigație de mare tonaj să poată ajunge adânc în teritoriul țării, în strânsă legătură cu centrele de comunicații terestre.

Și acum am ajuns la ultima cale reclamată de noi ca necesară reînvierei Brăilei și Galaților: complectarea și modernizarea rețelei de transporturi de interior.

In acest sens, în afară de modernizarea șoselelor naționale ce leagă Brăila și Galații cu Moldova, Basarabia și Ardealul, considerăm de mare importanță legătura de cale ferată a Ardealului cu Marea prin Brașov-Nehoiași - Buzău - Brăila, — legătură ce trebue realizată cât mai urgent și pentru alte considerațiuni.

De asemenea considerăm transportul produselor petrolifere, ale șlepurilor din Moldova Sud-vestică, mult mai indicat printr'o conductă sub presiune.

Prin această conductă ar putea fi transportate până la Brăila produsele brute, de unde, după prealabila prelucrare în industria ce ar lua naștere acolo, ar fi expediate spre export, Brăila devenind astfel al doilea port petrolifer al României.

Mijloacele de transporturi interioare vor putea fi complectate cu canalele de navigație interioară, fie create artificial — în legătură cu sistemul de irigații, fie prin dezvoltarea sistematică a actualelor mijloace de navigație și plutire pe Prut și pe Siret.

Acestea sunt, după noi, mijloacele pentru reînvierea Brăilei și Galaților.

Recunoaștem că nu fac parte din mijloacele rapide și simple recomandate de atâția alții și dintre care mijloace o diferență de tarifare față de Constanța, ar rezolvi totul, mijloace pe cât de ineficace tot pe atât de inechitabile și de arbitrare.

Recunoaștem că soluțiunile preconizate de noi nu sunt nici simple și nici ușoare.

Ele sunt, însă, juste; sunt strict necesare și sunt integrate pe dea'ntregul în sistemul chemat să asigure prosperitatea națiunei noastre.

Fi-vor, oare, ele posibile?

Am avea noi, oare, tot ce ne trebue ca concepție, conducere, mijloace materiale, lucrători, pentru a le putea realiza?

Sau, cu alte cuvinte: am putea, oare, găsi cele treizeci-treizeci și cinci miliarde necesare în 4—5 ani acestor realizări, alături de mijloacele materiale și pentru celelalte mari necesități naționale? Am avea, oare, inginerii, specialiștii, lucrătorii pentru a le concepe, executa și exploata?

Nu intră în obiectul articolului de față să dăm un răspuns detaliat întrebărilor de mai sus, întrebări pe cât de la locul lor, tot pe atât de importante.

Il vom da, amplu și documentat, cu altă împrejurare.

Până atunci, răspunsul nostru scurt și hotărît este: da!

Da, noi, națiunea română avem în cuprinsul fruntariilor noastre naționale tot, absolut tot ce ne trebue pentru ca dezideratele de mai sus, să ia ființă.

Avem și posibilitățile materiale și nu va fi vorba nici de împozite noi și nici de alte împrumuturi; avem și inginerii, distinsul nostru corp technic creatorul și realizatorul atâtor mărețe lucrări publice; avem și specialiștii și lucrătorii noștri români, prețuiți, destoinici, muncitori devotați și fanatici în activitatea lor productivă.

Da! Avem tot, cu o singură condițiune: să avem încredere în noi și să vrem.

Pentrucă au avut încredere în ei, cei 7 milioane de români ai României de altă dată, mică și cu mijloace modeste, au realizat atâtea lucrări tehnice ce au făcut mândria noastră și pot face mândria oricărei națiuni: porturile Constanța, Brăila, Galați; monumentala trecere cu calea ferată peste Dunăre la Cernavodă; aproape întreaga rețeaua de căi ferate și de șosele; organizarea modernă și complectă a tuturor porturilor de pe malul românesc al Dunării, etc., etc.

Este adevărat că românii pe vremurile acelea aveau conducători de mare vrednicie.

Și azi îi putem avea, numai să vrem.

SĂ VREM! Și va trebui să vrem, pentru că aceasta este comandamentul suprem al generației responsabile de azi.

Numai așa vom face să fie respectate drepturile la viață ale națiunei noastre.

Pompiliu Nicolau

profesor la școala politechnică Timișoara

Discuție despre Sadoveanu

Sfarmă-Piatră s'a ocupat în repetate rânduri de Mihail Sadoveanu, toți scriitorii liberi ai acestei reviste isbutind să fie aproape unanimi dacă nu chiar asupra scriitorului, în orice caz asupra omului politic, francmasonului, asupra militantului și — e o ironie de care nu sunt răspunzător! — asupra „ideologului" Sadoveanu. Căci d. Sadoveanu cumulează din nefericire toate aceste calități, când noi am fi preferat să n'o păstreze decât pe cea dintâi — aceea de scriitor... Noi toți, este adevărat că nu am putut vorbi amical despre d. Mihail Sadoveanu sau, ca să fim mai precișî, am impus sentimentelor noastre o disciplină pe care am crezut-o necesară și care ni s'a părut, ni se pare și azi, de un înalt interes. De aceea de multe ori atacurile noastre au fost violente, iar câteodată de o extremă violență chiar. Foarte multă lume a priceput: era necesar. Dar nu pare toată lumea să rie de aceeași părere și ni s'a întâmplat să întâlnim glasuri discordante, de o nobilă rezonanță adeseori, care sunt gata să ne arunce piatra sau în orice caz ar refuza să cânte în corul pe care noi îl socotim aici destul de armonios... O anumită idolatrie a scriitorului — pe care o pricepem — un patetic fanatism literar aproape, ni s'au opus de curând încercând să sublinieze par'că nu știu ce lipsă de pietate din atitudinea noastră. Sadoveanu, cu un singur cuvânt, n'ar mai putea fi atacat, — și nu mi se pare că exagerez prea mult când am sentimentul că scriitorul era consacrat aproape „irresponsabil", absolut, de acești zeloși și fanatici admiratori.

M'am găsit deunăzi într'o astfel de cuscă cu lei — leii au totdeauna noblețe — care se băteau pentru Sadoveanu. La rândul meu îmi plăcea să bag de seamă că eram probabil singur de părerea mea și aveam oarecum să dau socoteală, în fața unor inimi atât de vibrante, de superbele împietățî ale lui Sfarmă-Piatră. Se știe că toate campaniile acestei reviste, nu exprimă totdeauna pe toți colaboratorii ei. Dar, de data asta, la campania împotriva lui Sadoveanu, cu însumi participasem destul de activ: eram direct vinovat și un cazier destul de bogat în invective mă apăsa... sau, poate, m'ar fi apăsat, sdrobitor. Nici nu mă gândiam să-l reneg! Îl revendicăm dimpotrivă cu orgoliu, ferm, bucuros să repet odată mai mult despre d. Mihail Sadoveanu tot ce nu vreau să ascund nici azi: un dispreț massiv, întreg, pentru omul politic, pentru franc-mason un hohot imens de râs, iar pentru „ideolog"... un surâs infinit.

Cu această atitudine nu era comod să privești în ochi zece oameni pasionați, de o frumoasă calitate spirituală, un impresionant tribunal care nu s'ar fi resemnat să-și vadă idolul la pământ. Erau acolo câțiva dintre cei mai distinși scriitori dela Iași sau oameni cari s'au format, s'au hrănit, mult, din scrisul lui Sadoveanu, din opera lui literară. Știam bine—n'am încercat-o cu însumi de atâtea ori? — că această paternitate spirituală nu se poate dărâma niciodată ușor: tot atâta de tare ca aceea de carne și de sânge, ea constitue un patrimoniu incomparabil de emoții și devoțiune, pe care de cele mai multe ori îl duci în mormânt cu tine.

Și desigur că dintre toți acești adversari aparenți pe cari i-am găsit întâmplător la o masă cu vin bun și cu prieteni calzi, cel mai animat era d. Cezar Petrescu. I-am cerut voe să fac publică discuția pe care am avut-o—proprie să lămurească într'adevăr foarte multe lucruri care astăzi încă nu se pricep destul.

D. Cezar Petrescu se exalta vorbind... Sadoveanu, subiect prodigios cu adevărat! Apoi scriitorul prestigios din Scrisorile unui răzeș, din Întunecare, din ultimul ciclu care este Romanul lui Mihail Eminescu, s'a desprins el însuș din acest Sadoveanu pe care îl vede acum lapidat! Un vin înțepător și rece, care alunecă pe gât ca argintul, da par'că mai mult glas acestei prime tinereți care-și cere cuvânt și care totdeauna este atâta de generoasă!

— D-voastră îl atacați pe Sadoveanu acum, îmi spune Cezar Petrescu, dar decce! Pentru un articol de ziar, un interview?... Dar ce preț au toate astea, pe lângă opera lui! Și ce scriitor cunoașteți a cărui operă să fie mai autentic românească, mai adânc națională decât a lui Sadoveanu? Cum s'ar putea ataca în numele naționalismului un scriitor care este cea mai armonioasă expresie a acestui pământ? „Trecutul" nostru? Puțini l-au simțit vreodată și l-au exprimat mai frumos decât Sadoveanu... Articole de ziar, interviewuri sunt lucruri care dispar. D-voastră, naționaliști, îl atacați pe Sadoveanu în efemer, uitând opera lui care vă servește și care durează...

Am ascultat foarte puțin convins acest impetuos rechizitoriu și simțiam mai ales că ne băteam oarecum pe deasupra subiectului. Obstacolul era neatins — trebuia să venim la el.

Ca să-l necăjesc, mai mult, i-am răspuns lui Cezar Petrescu: dacă-l atacăm în efemer, atunci decce te superi d-ta? Cu atât mai mult cu cât opera lui durează!

Dar o glumă nu era de ajuns. Erau lucruri mai interesante de spus. Și apoi îmi dădeam seama că trebuia foarte repede să fim de acord.

Nu este nicio îndoială că Mihail Sadoveanu a creat o artă a stilului românesc și că fraza lui cuprinde revelatoare magii care nu s'ar putea reda, pe care nu le uităm. Opera lui, ea însăși, nu se inspiră mai puțin din tot ce este seva acestui pământ ca un privilegiu al unui tezaur ancestral pe care e bine să spunem că nimeni n'ar avea drept să-l iubiască mai mult decât Sadoveanu! Trecutul nostru tot, retrăește și el într'adevăr, vorbește în ochii naivi și calzi ai atâtor copii și jupânițe, în glasul moșnegilor desgropați par'că de subt zeci și sute de ani, sau se strânge ca un fior la orizont în atâtea înnoptări de ape și de câmp.

Dar să fim oare noi vinovați, dacă astăzi Sadoveanu ne obligă să uităm aceste fascinante mirajii pe care el singur le-a construit atât de artist! Opera asta covârșitoare care privește acum dezolată, cum Sadoveanu singur o dărâmă, cum o desminte în fiecare zi atât de brutal!

Cu o teribilă voluptate par'că de a -se devora, Sadoveanu se desface azi monstruos din toate acele mari lespezi care altădată ne lăsau să-l vedem uriaș! El ne spune răspicat să „rupem cu trecutul" să nu mai primim nimic din ce-a fost, fără să priceapă că astfel el se muncește să nărue la pământ un munte de frumusețî care sunt ale lui, dar pe care poezia noastră s'a ridicat atâta de sus... Iar când noi punem umărul ca să nu cadă, ca să nu se prăbușească tot, — simțim că de cealaltă parte, dement și orb, grăbit să se vadă căzut peste dărâmăturile lui, împinge tocmai Mihail Sadoveanu! În această sălbatecă rezistență pe care noi o opunem monstrului care se devorează singur, este probabil toată împietatea noastră...

Fiindcă e bine, dacă judecăm, să privim puțin mai atent. Ce atacă Sfarmă-Piatră? Opera lui Sadoveanu, aceea pe care el a construit-o cu un ochi beat de toate culorile românești, cu un suflet în care erau toate chiotele, melancoliile și orizonturile țării — sau „opera" astălaltă pe care azi el o ridică strâmb... cu compasul și cu mistria! Și care dărâmă tot ce-a făcut până azi!

Nu, nu!, amicii lui Sadoveanu, prietenii lui adevărați — printre cari noi avem dreptul să ne numărăm cei dintâi! — pot foarte bine să vină aici la Sfarmă-Piatră, să pună umărul și ei, să țină lângă noi, un monument care cade și să-și cunoască mai bine un idol pe care nu se pricep să-l iubească.

Aici i se face lui Sadoveanu mai întâi o caritabilă toaletă și, după ce îi scoatem binișor șorțul masonic, fiecare din noi încă mai isbutim să-l admirăm destul. Știm podoabele lui, ne îmbată amurgurile și cântecul apelor... Auzim bine pădurile pe care el le-a făcut să vibreze miraculos și straniu, iernile de promoroacă și satele de necazuri și de iubiri. Viforoșii lui hatmani, razeși, șoimari, ne desgroapă istoria cu ecouri adânci și ne amestecă pe toți într'un uriaș concert de morți și de vii.

Acesta este Sadoveanu, aceasta opera lui, de care nimeni nu se atinge, de care nu vom permite nimănui să se atingă. Dar vom da la pământ cealaltă „operă" — „a marelui univers", mi se pare — pe care tristul Sadoveanu s'a înhămat acum s'o ridice... cu compasul și cu echerul, dans de bistrion după un sărman cântec galițian.

Iar dacă, cu toate astea, anumite ferocități au putut să surprindă în scrisul nostru — apoi se va arăta în articolul viitor... precum că sunt anumite prestigii care trebue dărîmate!

Toma Vlădescu

REXISMUL

Bănuiesc că Belgia prezintă pentru o bună parte din publicul nostru numai interesul țării comerțului cu diplome prin corespondență, așa în cât proaspătul titrat prin acest mijloc e poate cel ce face singur legătura între această țară și România, tot o Belgie și ea, însă a Orientului.

Alegerile de la 24 Mai ne obligă să ne oprim câteva momente asupra unei mișcări de tinerețe pornită nu de mult timp în câmpul politic belgian. Și numai pentru acest lucru înțelegem să ne răpească vremea o numărătoare de voturi care, pentru „Sfarmă Piatră", cititorii cunosc foarte bine cât prețuiește. Ca pretutindeni, acolo unde sluța democrație stăpânește, întrecerea la fecundarea pântecului unei urne din care mulțimea așteaptă să nască miracolul, are și în Belgia aceiaș notă caracteristică: inutilul. Și ori care ar fi rezultatul, o alegere parlamentară unde numărul hotărăște, este o alegere ratată, un triumf al demagogiei.

De data aceasta universalul vot a pregătit o surpriză așteptată sau neașteptată de o democrație în care trei partide se complac pentru fericirea clanurilor politice respective. Este vorba de cele trei partide cari legate într'o alianță guvernamentală își impart frățește câmpul activității politice belgiene — și cu aceasta, tot deodată, prada consiliilor de administrație pe cari le oferă periodic urna — este vorba de înfrângerea suferită de partidele: catolic, socialist și liberal.

Ziarele ne anunță — și rotativele lui Brauer cu o scărțâială de jargon democrat, 100 % o reușită a rexismului.

Suntem siguri că pe meleagurile noastre nu au sosit până astăzi vești despre acest, să-i zicem, partid fascist, întrebuințând același jargon de care pomeneam mai sus.

Rexismul este o mișcare de regenerare politică națională și creștină pornită din îndemnul tânărului și bătăiosului leader, Léon Degrelle, care acum 4—5 ani a izbutit să adune în jurul revistei de doctrină „Rex" un mănunchi de energii cu care vrea să dea Belgiei o așezare de trăinicie și sănătate morală.

Situația politică a Belgiei nu se prea deosebește de precara situație a unei republici vecine acesteia, republică pe care noi n'o mai numim de scârba de a nu mai vedea repezindu-se asupra noastră foarfecele d-lui cenzor, sistemele staviskiene fiind singurele animatoare a unei vieți politice decăzute.

Bandele parlamentare sunt asociate și acolo intereselor financiare prin mandatele „Consiliilor de administrație" și au ajuns să dea Belgiei o structură de „hipercapitalism" în care o singură societate, „Société Générale de Belgique", este stăpâna absolută a întregului esafodaj economic. Marea finanță având o prizâ nemaipomenită asupra omului politic belgian — ca peste tot unde corporatismul a întârziat să vie — e cea care prin tantiemele grase impune acestuia patronarea întreprinderilor montate de escroci, târând, zi de zi, clasele sociale către o tragică stare materială, foarte aproape de sărăcia lucie.

„Partidele sunt prinse în cătușele de aur cu cari le-a legat Francquis — un fost dictator financiar — prieten intim al tuturor șefilor de partide". Aceste câteva cuvinte vorbesc de o vânzare pe care au acceptat-o fără deosebire de obraz și coloare politică toate partidele, și cel catolic și liberal și mai ales cel socialist, acesta din urmă prin politica lui având tendința de subminare a monarhiei belgiene.

Contra acestor stări ce mai târziu nu pot duce decât la o alunecare în brațele anarchiei, tânărul naționalist Léon Degrelle — abia numără 29 de primăveri — a ridicat un energic protest, dovedind în acțiunea sa că Belgia moare sub loviturile „hipercapitalismului", că partidele politice tradiționale sunt înfeodate finanței și că salvarea țării nu poate veni decât de la o forță politică nouă, fără legătură cu vechile partide, forță care ar grupa într'un mănunchi de solidaritate națională și economică toate clasele sociale emancipate sub scutul corporatismului.

Căci, lucru îmbucurător, rexismul are înscrise la baza sistemului său de regenerare socială principiile corporatiste. Observând că sindicatele muncitorești, organizațiile patronale și profesionale nu sunt ca și în Franța, decât un stadiu către corporatismul adevărat, rexismul încurajează toate aceste tendințe naturale.

Necăzând, dacă vreți, în exagerarea de altfel trecătoare a etatismului corporativ italian — „nu corporația trebue să fie etatistă, ci Statul trebue să fie corporativ" — rexismul lasă Statului numai grija să stimuleze, să armonizeze și să arbitreze viața economică a corporațiilor.

Organizație corporativă deci, rexismul, deși antiparlamentar și antidemocrat, a fost nevoit să accepte lupta electorală așa cum într'un început a fost acceptată și de fascism.

Pentru prima dată prezenți în fața urnelor, rexiștii cuceresc 21 de mandate parlamentare. Este o victorie pe care o vor utiliza la reușita statului corporativ, combătând parlamentarismul chiar în citadela lui.

Cum am spus la început, rexismul este o mișcare de tinerețe, pentrucă în politică nu există microb mai periculos ca bătrânețea și experiența.

Această tinerețe pe care sclerozații consiliilor de administrație o lovesc cu arma calomniei — eleganța democrației! — iar jargonul o pune în slujba lui Hitler, pentru că astăzi nu poți fi naționalist fără să fi hitlerist, după fițuicile ce nu cunosc alt ideal decât numărul bacnotelor pentru cari-și desfac marfa doctrinară, această tinerețe rexistă e chemată să redea monarhiei și Statului belgian autoritatea necesară, să mature gunoiul politic și să întroneze cinstea.

„Căci ceiace rămâne — scrie profesorul universitar Van der Essen lui L. Degrelle — și ceiace constituie faptul capital e că mii și mii de belgieni cer împreună cu voi cinstea".

Și această cinste, Degrelle simte că nu poate fi cu vot universal, cu minciuni parlamentare și cu slugoiul politic.

Cele 21 de mandate parlamentare câștigate de rexiști constitue o mare victorie a naționalismului constructiv și o spărtură dezastruoasă în frontul anarhic al democrației.

E. Boroianu

— Poftiți, vă rog, revoluția a început.. (Der Stürmer)

Pentru cultul morților

„Moartea grăunțelor îngropate toamna e viața lanurilor de grâu din luna Mai... În sfintele morminte sunt rădăcinile României, precum în boabele cari au putrezit în toamnă, sunt rădăcinile lanurilor verzi..." spune profesorul Nichifor Crainic în pateticul său omagiu memoriei celor morți. „Moartea lor e viața noastră" mai spune el. Cuvântul acesta cu nesfârșite aripi îndeamnă la meditație.

Cultul celor apuși e începutul istoriei. În practica acestui cult se revelă principiul conștiinței de sine. Suntem cei cari au murit, Suntem miriade. În fiecare din noi un tezaur de acte incomparabile își caută chipul, își așteaptă victoria.

Conștiința etnicității noastre, conștiința stirpei, face să înflorească, în luciditate, în rațiune, ce e bogat, ce e fertil, ce e încărcat de potențele magice ale pământului...

Nu tot ce zace în sufletul nostru e fără prihană. Nu tot ce zace în sufletul nostru e de acord cu noi. Sunt acolo acoperite cu nu știu ce zăbranic virtualitățile mișeliei și ale puterii, ale bucuriei și ale tristeții, ale eroismului și ale morții.

Să știm să alegem, să știm separa. Să știm, mai ales, să ne punem de acord cu pământul, cu sufletul morților, cu miriadele cari sunt în noi.

Ne îndreptăm către cei morți, cum se îndreaptă cerbul spre izvoare. Înșetați de învățătură. Instinctiv aplecați spre armonie, spre pacea cu noi înșine și cu lumea. Acest cult al morților e universal. Se practică din negura timpului. Pământul întreg fumegă de altarele lui. E săpat odată cu sufletul, împrimat, impus vieții. Cum poți nega atunci ideia pe care o proclamă? Cum poți pretinde că sufletul morților nu e realitate, când aspirația către el, cultul morților e un dat al universului?

Oare adevărul nu e acela postulat de univers? Există un adevăr imposibil în ceruri?

Actul celui dintâi — al omului din pădurile primitive — care s'a reculeș înaintea unui mormânt, care a dorit a cumineca în spiritul celor apuși, e actul care a creat, a constituit istoria.

Actul acesta este ca o împlântare. Corpul își simte nesfârșite rădăcini. O sevă imensă te arborifică.

Acolo înaintea morților — prin morți — te faci mai viu. Am spus: îți lămurești cărările, viața ta își descopere menirea. Așa spune: îți descifrezi destinul.

Istoria n'are alt ideal decât acela de a descifra destine. Istoria s'ar putea întinde — după mine — în nedeslușitul viitor.

Ea nu este ceeace pozitivismul sau materialismul istoric o proclamă: un inventar, un repertoriu de fapte, un conglomerat de întâmplări diurne, așa cum trista îmbecilitate a belferilor o predă — belferi, vai, dela cele dintâi catedre ale țării! Ea este un ritual, o formă de pietate, un act preparatoriu la imensul cult al morții. Ea pune la îndemâna orișicui instrumentul, modul, de a se adânci în sufletul etnicității sale și, prin el, în sufletul lumii.

Istoria este un act de cunoastere mistică. Este o carte a destinelor, intuite prin contactul viu, permanent, cu morții. Este o „Carte de Învățătură". Este reducerea până la vizione, până la unitate, a marilor acte ale celor morți, acte în cari triumfau exprimate la gradul cel mai înalt al vieții — energiile specifice, latențele unui popor întreg.

Se pare că poporul românesc a intuit mai bine, mai generos ca celelalte valoarea actului de a muri. De a muri, evident, nu pentru a plini un destin obscur — destinul tău însuți — ci pentru a face moartea fecundă, plină de putere, pentru a o integra în actele creatoare de patrie.

Moartea aceasta implică o jertfă. Ctitorii, morții pe oasele cărora s'a fundamentat o țară, sunt morții eroici. Moartea lor nu este istovire, trecere subtilă, nedeslușită dela existență la neant, dela lumină la umbre, ci aceea care cuprinde ca un sâmbure viața, aceea în care viața radiază ca un soare orb, ca un focar de energii obscure.

Cât de frumos apare acest înțeles al morții ctitorie, al morții-palladium în balada Mânăstirii de Argeș! Ce atotcuprinzătoare e învățătura ei!

Dacă nu ucizi ce ai mai drag, mai bun, mai de preț, dacă mor nevolnicii și nu eroii, dacă jertfa ta nu se consumă, ca jertfa soției lui Manole, într'o mută, o tragică încordare, nu vei construi nimic solid.

Să învățăm a muri!

Dan Botta

CRITICI MILITARI

— Badoglio a ocupat Addis Abeba.
— Săracul de el! Ce mișcare greșită! (Guerin Meschino)

Niciun bordeiu la sate

Am citit nu de mult în ziare o notă scurtă : d. D. Iuca, subsecretar de stat la interne, pregătește un proect de lege care va impune tuturor comunelor rurale să amenajeze pe izlazuri cuptoare de cărămidă. Nimeni nu va mai avea voe, de-acum încolo, să-și construiască o casă din alt material, decât din cărămidă arsă.

Scurt, deci.

Și cuprinzător.

Partidul liberal, revoluționar pe vremuri, nu s'a resimțit, în efectele revoluției sale, decât la orașe. Aici, erau dealtfel pânea și cuțitul, aceasta era muzica ce da tonul — orașul trebuia cucerit. Au intenționat liberalii să creeze o burghezie orășenească pe care să se razime și au făcut-o. Nu într'atât de solidă, însă. Ea a decăzut repede din rangurile ei materiale și puterea ei a trecut treptat în mâna veneticilor străini, a Evreinii în special. Burghezia românească nu se desvoltase organic, ea luase naștere așa într'o noapte, după lozinca mexicană a lui Ion Brătianu-Bătrânul: îmbogățiți-vă!

Ce a făcut liberalismul în timpul acesta la sate? Nu suntem nedrepți. A făcut școli — frecventate de jumătate din populație — dar fiul de plugar dotat nu putea să-și desăvârșească aptitudinile în școli mai înnalte.

A făcut localuri de primării — cluburi politice, adică. Au înființat bănci populare, dar acestea fiind conduse tot de-ai lor — liberarii sânt cu bângile!" — ele erau un fel de satrapi economici ai partidului, înfipte în inima satului. S'au creat spitale pe ici pe colea, dar ele au făcut milionari din odraslele partidului, ajunși, mă rog doctori :. S'a creat, însfârșit, o clasă de funcționari rurali cari de care mai venali și mai feroci. Așa se face că după 50 de ani dela revoluție, sparge ca un buboiu — 1907!

După războiu, trei mari reforme au vrut să fericească pe țărani. Mai întâi, marea împroprietărire. Reforma aceasta TREBUIA să se facă! Dar a fost concepută și aplicată într'un chip așa de idiot, — că iată dezastrul consecințelor ei se vede numai după 16 ani. Împroprietărirea a creat apoi o mentalitate nouă : aceea că războaiele se fac contra strictă răsplată. Pentru viitorul nostru războiu — războiu de sfântă apărare desigur, va trebui, — cum mai spuneam cândva — spre a-i urni pe țărani și a-i îmbărbăta, să le promitem pădurile și domeniile Statului, mine de aur și zăcăminte de petrol, slujbe la minister, fiecăruia — să le făgăduim, țineți minte, prădarea orașelor!

A doua reformă cu care se laudă recent partidul liberal e conversiunea care, deasemenea, TREBUIA SĂ VINĂ dar care nici nu vă închipuiți ce triste consecințe morale a avut și ea. Stingerea datoriilor dintr'un condeiu a fost o pleașcă așa de neașteptată și nu numai noi știm și ei „frații săteni", în ce nunți, în ce botezuri cu 12 lăutari, în ce zaiafeturi, creme și mătăsuri fuseseră băgați acești bani luați cu împrumut!

Votul universal a dărâpănat cel mai greu spiritul țărănesc. Cârciumă vastă întinsă pedeasupra sufletului unei țări întregi, după aceeași 16 ani, el este repudiat de aceia cari nici odată nu-l solicitaseră.

Însfârșit, altă pricopseală căzută asupra satelor, a fost, da, da, școlarizarea lor. D-rul Angelescu, bagă de vre-o 12 ani, jumătate din bugetul țării în ziduri școlare, care sunt tot atâtea monumente de ignasie. Satele au între 4 și 8 învățători fiecare, niște bieți tineri prost pregătiți, prost salarizați, fără nici o scânteie de har cultural. Răgușitul acesta intelectual, d-rul Angelescu, le-a creat tot felul de tituri : revizori, sub și para revizori — și știți ce crâncenă luptă se dă în cătun între apostoli care să fie... DIRECTORUL școalei? Cei 7 ani ai programului primar au tendința să facă din fiecare fin de coadă a vacii un profesor universitar! Ca să-și poată încocleța o existență ca lumea, învățătorii se oplosesc sub giubeaua unui partid — și, prin sfânta rotațiune națională, fiecare ajunge deputat!

Mai transant a fost d. Ion Mihalache față de problema țărănească. El, după faimoasele-i scrisori, a spus țăranilor (și spusa lui a întărit-o prin lege): Vindeți pământurile — sunt alții Evrei cu bani cari să le acapareze — și veniți la București să vă băgăm pe toți funcționari la Uzine și la Ministerul Muncii.

D. Dimitrie Iuca este înnainte de toate un om cumsecade. O spunem aceasta fără strop de ironie, mai ales că subsecretarul de stat al județului Vlașca este și un mare modest și un om perfectamente cinstit. Pasionat de politică, el este exemplarul tipic al unei forme de democrație care, mie unuia îmi place. Oameni ca D. R. Ioanițescu, Stan Ghițescu și ca acest Dimitrie Iuca — cari se dumică zilnic într'o mie și una de servicii aduse poporului sătesc, trebuiesc prețuiți și suferința mea în dictatura noastră de mâine va fi dacă urechea ei nu va sta plecată pe durerile mai mari și mai mărunte ale păturii rurale. E mare lucru ca pe țăranul pe care toți îl injură decum intră pe poarta orașului, să-i iei de dulamă și să-l duci în minister să-i rezolvi păsul : este imens lucru să urci în mașină pe un bolnav și să-l arăți unui dispensar.

Credem că marea problemă a Statului actual românesc este satul. Oh, bordeie există și la orașe — dar, vedeți bine, urbele au început să se transforme, ele răsar ca din pământ, în florale cetăți de piatră. Numai satul rămâne în besnă și în băligar. Cine a vizitat muzee și tablouri, a văzut că o anume pictură olandeză înfățișează la infinit acelaș peisagiu rural realist de acum câteva sute de ani. Ei bine, rămâi înmărmurit când vezi acele vechi așezări țărănești, cu gospodării solide, mari cât niște târguri, cu vitele monumentale ca munții și țărani ca niște zimbri.

Noi, în sec. al XX-lea, avem cei mai nenorociți plugari. Ridicăm în orașe block-hause-uri și cum iesi din raza tramvaiului, încep bordeele. Bordee, bordee peste tot, de aci din periferia Bucureștilor, până la marginile țării. Am fost așa de greu impresionat odată când veneam din Cehoslovacia : decum am trecut pajura frontierei, satele au luat alt aspect. Casele scunde ca niște căciuli, ferestre invizibile și peste tot paie și lut și băligar. Ardealul încai stă mai bine. Să vedeți satele Gorjului d-lui Tătărăscu, să vedeți răia Munteniei, oftica bâltilor, molozul Dobrogei, infosul exantematic al Basarabiei!

Viitorul neamului românesc nu este în orașe unde superbele noastre cocoane, de dragul siluetei, fac copii „marinari", la chiuvetă ; ci acolo, la țară, în pântecul cât o sobă al sătencei care a deprins și ea, dealtfel, practica sinistră a AVORTULUI. Viitorul sângelui românesc e tot acolo în sate. Iată adevărata problemă a națiunii și dacă o rezolvăm pe aceasta — am rezolvat pentru o sută de ani cel puțin, toate problemele.

Dar sănătatea unui popor stă în obrazul locuințelor sale. Casa noastră țărănească este la fel cu a etiopianului. Trebuește pus tunul pe sate și rase din rădăcină toate colibele acelea de Kafri, spoite cu baligă pe jos și pe sus și în care dorm laolaltă, se înmulțesc și mor câte 7—8—10 și chiar 12 suflete într'o singură odaie.

Ni se va răspunde : cum și cu ce? Foarte simplu și cu foarte puțină cheltuială. Din ce se face, în definitiv, o casă? Din trei elemente : din piatră, din var, din lemn și din pământ. Avem piatră, avem var, avem lemne păzite de un cod silvic riguros — avem chiar și pământ pentru cărămidă! Românul e născut dulgher, așa că avem și constructorii.

Nu știu dacă d-lui Iuca i-a venit ideea aceasta din lungul său frecus cu bubele satelor. Mi se pare mie însă că și-a însușit-o dela un anume partid tânăr de dreapta care are un program de reconstrucție națională. Și d. Mihalache fură depe la noi de stinge.

In orice caz, d. Iuca să fie sănătos! Eu aș dori ca intenția lui să devină cât mai repede faptă. Mă voi ruga lui Dumnezeu să-i țină pe liberali la putere încă 8 ani. In timpul acesta, să transforme ei locuința țărănească, după un plan vast, cu case și gospodării-model. (Știi, Domnule Iuca, pela noi prin Vlașca noastră, care cum își face casă nouă, ai văzut că și-o îmbracă pe afară cu oglinzi — zidite'n perete — și toate aceste case noui sunt construite în stilul și în vederea unei viitoare cârciume!!).

...Iar nouă, celor tineri, să ne rămână să transformăm sufletul țăranului abisinian.

N. Crevedia

Marea durere românească

E una din marile noastre banalități constatarea că sufletul românesc de azi trăește tremurul prerevoluționar al unei stări de viforoasă protestare.

Niciodată nu s'a protestat mai violent și nu s'a negat mai mult în România. Nemulțumirea își clatină umbrele mustrătoare pe întreg cuprinsul țării și revolta murmură sau izbucnește la toate răspântiile vieții publice. E unanimă și prevestitoare. O spunem asta nu din spaima în fața imprevizibilului, care ar putea avea consecințe incalculabile, ci din aspra confruntare a realității noastre politico-sociale, care trebue să neliniștească, să pasioneze și să sbiciuiască nervii, din zi în zi mai mult, tuturor acelora (cari) mai cultivă încă o fărâmă de credință în destinul acestei țări. Căci ceasul de față pentru România este absolut hotărîtor! Sau va renaște eroic, trecând prin botezul de sânge și foc al crezului național-ist și creștin, axa ontologică a românității noastre, sau se va prăvăli iremediabil în prăpastia minciunii și a trădării de sine.

Față în față cu aceste perspective, trebue descifrată semnificația nemulțumirilor, revoltelor, protestărilor și durerilor românești de azi.

Intr'adevăr, pentru (cine-și pleacă urechea la svonurile ce se ridică din freamătul actual al colectivității românești și are puterea de a le despica și tâlmăci, se impune, fără șovăire, constatarea unui dezechilibru din ce în ce mai grav între ceea ce se face și ceea ce ar trebui să se facă sau, mai precis, între ceeace este România și ceea ce ar trebui să fie sau să devină.

In termeni ultimi, toate conflictele, discrepanțele și crizele, cărora, datorită contactului superficial cu realitățile românești, li se dau fel de fel de explicații și interpretări, se reduc la acest desechilibru fundamental. De pildă, ce este conflictul, transpus bineînțeles pe plan politico-social, dintre generația bătrână și tineri, dacă nu cea mai elocventă expresie a acestei rupturi de echilibru?!

Tinerii, cu ființa lor trupească dogorită de soarele arzător al Patriei și cu frunțile nimbate de dărurile harice ale cerului, cu sângele înfierbântat de înalta misiune a națiunii, au ales, prin impresionantă și superbă acceptare, drumul împlinirii destinului românesc. Pentru ei, lupta în numele acestui destin, renunțarea, nu din deficiență, ci din prea marele prisos de energie și simțire românească, asceza morală, sacrificiul și eroismul sunt valori sacre și supreme. Mai mult încă: România eroică, România cum ar trebui să fie sau ce ar trebui să devină nu se poate înfăptui, — după credința tinerilor, — și-l cât Neamul această credință — de cât prin aceste virtuți.

Elanul lor, acest frenetic neghez de nouă viață românească, demnă, eroică și investită de onoarea cuvenită ,este întemnițat de bătrânii politicianizați până în măduva oaselor, ale căror păcate și răni, adânci până la ireparabil, „Sfarmă-Piatră" al nostru le-a trăznit amarnic cu fulgerile lui prevestitoare de altă lume. Cum e firesc, bătrânii, cu rare excepții, sunt pentru România așa cum este. Lor le convine de minune să facă ceeace fac. Să fie patronii consiliilor de administrație, francmasoni, intriganți, meschini și lingușitori, apărători ai unor drepturi și libertăți imaginare, cerșetori de putere, într'un cuvânt, beneficiarii tuturor compromisurilor și exploratorii nemiloși a durerii unanime ce întristează fața colectivă a unui popor.

Ei sunt încă pentru perpetua falsificare și trădare a destinului românesc. Din asta își fac zid de apărare și azil neputincios de integrare în ritmurile firești și autentice ale națiunii. Tinerii, dimpotrivă, sunt iluminații acestui destin, îi trăiesc poruncile de foc și-i simt, până la transfigurare, uriașa-i povară. Dar e povară scumpă, căci e sfințită cu lacrimile mari, cât fântânile unui veac de durere, a unui popor robit încă în țara lui.

Iată unde trebuie căutată rădăcina dezechilibrului vital al politicii românești. — circumscriindu-ne numai în această zonă câmpul observațiilor de data asta, — și izvorul Marii Dureri Românești.

E limpede. Revolta, nemulțumirea, negația și durerea izvorâse dintr'o credință masivă într'o soartă mai bună, într'o viață mai eroică, mai curată și mai românească.

Și atunci, domnilor, nemulțumirea față de starea actuală, cu toată multiplicitatea aspectelor ei, primește o semnificație pozitivă.

Protestul tuturor, mocnirea generală românească, revolta surdă dar cutremurătoare, a căror expresie ordonată, disciplinată și inscrisă pe linia de bătaie a românismului sunt tinerii, trebue să ne îmbărbăteze. Negație a tot ce există azi, — căci tinerii neagă cu o nemaipomenită sete de absolut metafizic, — este prefața afirmării totalitare de mâine.

România care se revoltă, care murmură și protestează din rărunchii simțirii ei românești, o face în numele unui salt transfigurator.

Saltul în alt plan de viață, în plan creator de istorie românească, în inima Destinului românesc. Numai din această totală coincidență, din această înamentă a propriului nostru destin, va putea naște epocala schimbare la față a României.

Numai când fiecare român va fi o desvăluire revelatoare a Destinului Românesc, Marea Durere Românească de azi se va transforma în praznicul unei mari bucurii.

Grigore Popa

Intre vizionari și secături

Suntem un popor plin de vigoare spirituală, cu admirabile însușiri creatoare, dar nu avem încă, nici pe departe, conștiința valorii noastre. Ne lăsăm îngenunchiați, sau deadreptul falsificați, fără nici cea mai elementară reacțiune. Astfel, nulități patente, dar sonore, vorbesc — în țară și peste granițe — în numele nostru, fără nici-o justificare organică, pentrucă nimic nu-i leagă de acest pământ, de destinul lui. Este o ofensivă sistematică de perversă denigrare națională, care ne lasă indiferenți, ori cât rezonanță internațională ar avea. Căci sub acest unghiu, trăim embrionar. Biciul acestei ofensive n'a crestat încă prea adânc tembelismul nostru, ajuns aproape cronic. Se spune că facem acest lucru din cumințenie. E adevărat că românul e un om foarte cuminte. Atât de cuminte, încât atunci când d. Suchianu, culturalul acesta constipat ca o rânză de strut, a afirmat că îi e scârbă, sau așa ceva, să deschidă o carte românească, noi am dat din umeri și... am uitat. Este foarte just că nu merită mai mult acest cocean de la Adevărul literar. Dar el semnifică o mentalitate care ar trebui să ne desmeticească. Căci pedeoparte, aceste nulități trăesc pe spinarea unui stat pe care-l insultă și când au ocazie și când n'au. Iar pedealta, indiferența noastră frizează deadreptul lașitatea. Asadar, ofensiva lor și lașitatea noastră. Fi avertizăm însă că până la sfârșit ofensiva o vom lua noi. Dar nu „subtil" și la „gazetă", ci haiducește, în codru, aceasta catedrală cosmică a mândriei naționale. Căci haiducia românească a avut întotdeauna un sens de profundă respiratie istorică. Și nu simțiți astăzi cum începe țara să respire, prin flăcăii ei?

Indiferența noastră, această crimă națională, se articulează însă mult mai grav pe alt plan. Suntem refractari tradiției când este vorba de zăcămintele noastre organice, de spiritualitatea noastră. Refuzăm să ne conjugăm manifestările contimporane cu destinul antentic și secular al istoriei noastre; ne e rușine de trecut când auzim duduind prin adâncimile lui pasii de răscolitoare lumină ai sufletului românesc. Dar actualizăm cu grabă nătângă, permanentizăm cu idioată insistență, sistematic, vitreglile nevrute ale istoriei naționale. Suntem tradiționali până în măduva oaselor tocmai în ceeace n'ar trebui să fim, în ceea ce ne-a îngenuncheat, în vitreglile care ne-au ținut lângă pământ. Astfel suntem și astăzi vasali, zălogiți, unor oameni și unor interese, care ne paralizează, cu atâtea veacuri în urmă. Și nu vrem cu nici un preț să ne zmucim odată înspre acea a doua neatârnare, despre care vorbește Nichifor Crainic în „Puncte cardinale în haos".

Nu știm să răscolim în noi revolta care să ne salte definitiv pe redutele noastre spirituale autentice, de unde să ne afirmăm integral, să dinamizăm admirabilele latente care zac în ființa noastră ca într'un rezervoriu care clocotește înfundat. Care însă va izbucni incurând cu furie luminoasă. Îi simțim ritmul în sânge, în tinerețea noastră neastâmpărată, prea crunt ultragită de mincinuna oficială. După dezrobirea teritorială, vrem — noi, tinerii — adevărata dezrobire națională. Vrem afirmarea noastră organică, afirmarea valorilor naționale.

Și aici, iată-ne în inima problemei.

Am spus că încă nu avem conștiința valorii noastre. În această privință tradiționalismul ne e nedemnității și indiferența ne ucide. Cum țaproape întotdeauna personalitățile creatoare ale culturii noastre au trăit mai tragic decât ori care din noi această realitate, faptul se repetă și astăzi. Astfel un Milescu Spătarul, om de vastă cultură, iscusit diplomat și ager la condeiu, a fost valorificat nu în țara lui, ci în Rusia. La fel Petru Movilă. Iar Dimitrie Cantemir, această bibliotecă vie, a impresionat Europa acum două veacuri și jumătate și nouă încă ne e străin. Postelnicul Cantacuzino și chiar Constantin Brâncoveanu fremătau, cam tot pe-atunci, în scrisul lui Del Chiaro, de la care deținem prețioase informații despre ei. Cu cât îi cunoaștem noi mai mult astăzi? Nu vorbesc de cei câțiva specialiști cari pot ști și ce mânca Brâncoveanu în fiecare zi. Ci mă gândesc la „elita" culturală a acestei țări, care-ți recită oricând mii de versuri frânțuzești, dar habar n'are de trecutul cultural al țării ei. Această soartă au îndurat-o și alții cari au trăit mai sub ochii noștri, ca bunăoară Brâncuș și N. Paulescu.

Dar dacă această mentalitate s'ar fi curmat aici, n'ar fi fost așa de grav. Actualitatea ei e astăzi însă mai crudă ca oricând, pentru că paralel cu tembelismul nostru, la umbra indiferenței noastre, se zbate, o ofensivă, vast organizată, de falsificare a realităților naționale și de exaltare nerușinată a acestor falsificări. Nouăzeci la sută din ceeace se scrie în țara aceasta, îngrozitor de tolerantă, n'are nimic comun cu noi, nici ca cultură, ca articulație interioară, nici ca aspirații. Dimpotrivă, se zbate aici, în acest nouăzeci la sută din scrisul românesc, o lume stupidă, oloagă, meschină.

Nimic vertical, nimic înalt, care să despice vizionare realitățile fundamentale ale vieții. Peste tot fraza-i plată, ritmul minor, sensurile retezate, fără zări care să le scalde în freamăt și revoltă.

Scriitorii angajați pe acest plan de pseudo-creație, consideră viața sub flacără exclusiv sadică și scabroasă, încercând să facă artă din mucegaiul ei, ca nu prea demult Karl Huyomans, din scursorile pariziene. Iar pe om îl consideră, cum atât de plastic spunea Nichifor Crainic, de la burtă în jos. Dar gravitatea faptului începe de acolo de unde acești agenți ai perversității cred că sunt mandatarii unui destin românesc. Nu numim pe nimeni, căci am nedreptăți pe cei-lalți, iar ca să-i pomenești pe toți e imposibil. E de ajuns să spunem că nici-unul nu-i mai breaz decât altul. Că toți vorbesc dintr'o gravă conștiință mesianică și că sub toate aceste lunatice condee ființa noastră-i oribil schimbată. Și cum și-au făcut din scris o meserie, au pus în mișcare toate mijloacele, curente în lumea zarzavagiilor. Își strigă scrisul la toate răspântiile naționale și internaționale, prezentându-l ca marfă autentic românească. Apare astăzi un roman cu titlu de rosie pornografie, mâine se știe cel puțin în toată Europa că la poalele Carpaților, sau sub zidurile cetății lui Bucur, a fulgerat încă un geniu, care poate să se cheme Aderca, Petru Belu, Barnoschi, asta puțin interesează. Toată presa îi prezintă, cum am spus, ca mandatari iluminați ai rosturilor noastre. Prin ei ne cunoaște străinătatea și ne cunoaște așa cum vor aceste mediocrități, uneori pistruiate, alteori cu rădăcini — vrute de ei — voevodale în brazda țării. Și ne apreciază prin această prismă schilodită.

Procentul însă de zece la sută din scrisul românesc reprezintă pe vizionarii acestui neam. Pe vizionarii aceia cari mai întotdeauna nu izbutesc să fie profeți în țara lor, căci nu suntem în stare să frângem tradiția de care amințeam. Scriu aceștia într'adevăr lucruri care despică istoric veacurile. Scriu sub stea într'adevăr mesianică, se cutremură sub flacăra ei albă când pun mâna pe condeiu. Dar cine vrea să priceapă acest lucru, și mai ales cine-l spune cu tăria care ar trebui să ne aprindă mândria românească?

Mă gândesc acum la doi din acești vizionari. La Nichifor Crainic, poetul și gânditorul și la Lucian Blaga, filosoful și poetul. Cel dintâiu a scris o poezie luminoasă și de pură substanță românească, cum nimen n'a scris până astăzi. A dat preocupărilor culturale de după războiu un sens demult căutat, cum nimeni n'a izbutit s'o facă. Eseurile din Gândirea, o parte adunate în „Puncte cardinale în haos", străfulgeră revelatoare sub cerul cu orizonturi încerte ale veacului nostru. Valoarea lui Nichifor Crainic a fost întâiu prinepută în altă parte, în Italia, de pildă, unde foarte multe din eseurile lui au fost traduse și înflăcărat comentate. Căci Nichifor Crainic tutelează toată cultura românească de după războiu. Arătați-mi un singur poet, un singur scriitor în genere, de adâncă și recunoscută valoare, care să nu fi trecut pe la Gândirea, deci pe sub fruntea lui.

Iar Lucian Blaga, filosoful acesta de profunzimi neajunse în cugetarea românească, răvășitor de mare jaf, cum însuși spune, al zăcămintelor noastre ancestrale, nebănuite până acum, urnește rosturi noui în cultura vremii. Pe același plan îi zvâcnește — cu cât fior de mit și duh înegurat! — poezia lui de piatră și gorun, care l-a împins zilele acestea într'un scaun de academician. Și cât de tânăr! Să nu mai vorbim de dramele lui, în deosebi de acel incruntat — ca însuși destinul acestui pământ — Avram Iancu. Sub fruntea lui Lucian Blaga tremură eternitatea și se prelinge — pentru noi — în vers și gând străfund prin condeiul lui răscolitor. Un vizionar uriaș.

Și totuși, câtă indiferență idioată în jurul acestor două frunți mîruite de cer! Câtă tăcere organizată, din care nu vrem să ne smulgem și care ne paralizează. Dacă Nichifor Crainic, sau Lucian Blaga, ar fi trecut prin loji, sau numai prin vama samsarilor culturali din Sărindar, erau demult genii. Erau pentru aceștia, dar trebuiau să renunțe la viziunile lor. Dar așa, noi n'avem de ales între secăturile lor și vizionarii nostri. Și niciodată o secătură n'a doborât o viziune.

Nițâ Mihai

Eroism și cultură

Eroismul este, prin excelență, o valoare istorică; adică una dintre acele valori cari animă viața colectivității, care o transformă, o crește, o creiază chiar. Dar eroismul nu-i o valoare absolută: el nu poate trăi necondiționat. O altă valoare, încă mai profundă, condiționează eroismul: aceasta e cultura. Știu că părerea comună este alta: incompatibilitatea între eroism și cultură. Superficial privite lucrurile ai impresia că acesta e adevărul. Puțină escaladare logică însă peste deșinițiile vocabularului și pojghița superficialității s'a spart.

Evident, ceeace e aparent în actul eroismului e numai faptul fizic. Și e atât de covârșitor de aparent faptul fizic încât întunecă, chiar celor mai buni ochi, motorul actului eroic: pregătirea sufletească. Nici un om fără pregătire, fără o cultură a sufletului, nu poate săvârși o acțiune care să se poate încadra, ca valoare, în eroism. Deaceia cultivăm spiritul soldaților, deaceia cele mai multe dovezi de eroism le avem din partea ofițerilor mai instruiți.

Elementele de cultură cari stau la baza acestui fel de eroism sunt cele mai simple și mai primitive, deci mai durabile: dragostea de neam, de limbă și de credință. Se înțelege, acestea sunt numai elementele fundamentale pe cari s'au grefat pe urmă, odată cu creșterea patrimoniului cultural al omenirii, altele: știința, literatura, artele plastice, muzica, morala. Ele determină, la rândul lor, noui forme de eroism. Dintre eroismele crescute pe aceste din urmă valori de cultură putem cita pe acela al lui Socrate, al lui Galileo, al lui Giordana Bruno și altele. Am spus forme noui pentru că într'adevăr există o deosebire între un eroism și altul. Acela de exemplu care are la temelie primele elemente de cultură și pe care-l vom numi cezarian e un eroism dinamic, ofensiv, creator de valori istorice, pe când celălalt întocmit pe valorile culturale mai noui cum sunt științele, artele, morala și care s'ar putea chema socratic e mai mult static, defensiv și creator de valori sociale.

Eroismul Cezarian e un cuceritor al vieții exterioare, el e o victorie realizată pe un plan în afara spiritului; eroismul socratic însă reprezintă victoria înăuntrul nostru. E ceeace înțelegem noi, în limbajul didactic prin „educație de sine însuși" Atunci, dacă e vorba de educație, nu poate să nu fie vorba și despre o viață intelectuală, întrucât aceasta e fermentul care transformă diferitele valori culturale în valori educative. Și acum trebue să facem față unei obiecții după toate aparențele serioasă. Viața intelectuală, mai ales profund, excesiv intelectuală, nu valămă ea eroismului de orice natură? Nu dă naștere scepticismului, negativismului, nu blazează? Noi nu credem. Dacă intelectuali ca Montaigne, Voltaire, Thomas Browne au fost sceptici, asta nu-i un motiv ca să desconsiderăm jertfa lui Socrate despre care nimeni nu va putea spune că n'a fost de o excesivă intelectualitate. Cum altfel decât eroism putem defini refuzul celui mai înțelept atenian la propunerea lui Criton? Dar legendarul „e pur si mouve" al lui Galileu, dar jertfa lui Savonarola? Inaderența intelectualilor la eroism? Nu, fiindcă scepticismul e chestie de temperament, nu de cultură; nu, fiindcă blazarea nu se naște în bibliotecă, ci la cafenea.

De aceia noi nu credem în divorțul dintre intelectual și erou. Din contră, afirmăm că acolo unde va fi mai puțină intelectualitate va fi și mai puțin eroism, acolo va naște trădarea și ușurința morale a lui Criton nu i se va mai putea opune profunda înțelepciune a lui Socrate.

Și, pentru că suntem cu discuția atât de aproape de noi, e bine să ne punem întrebarea: cum trebue să fie eroismul nostru, eroismul celor de dreapta? Eroismul nostru firește, trebue să fie o împletire de cezarian și socratic. O victorie integrală și, dacă se poate, simultană atât asupra noastră înșine cât și asupra lumii exterioare. Fără teamă de blazare, eroismul nostru trebue să se simtă bine în Academie ca și pe front.

Aurel Călinescu

Leon Donici

Se împlinesc zece ani de la moartea scriitorului basarabean Leon Donici.

Donici este un uitat.

El s'a născut la Chișinău, în 1887. A copilărit în casa bunicului său, preotul Petre Donici, iar la vârsta de 14 ani, a plecat cu părinții la Petersburg, unde a absolvit seminarul teologic și și-a făcut studiile superioare. In 1910, fiind încă student în drept, a publicat în revista rusă „Monitorul istoric" nuvela „Mon plaisir", iar în 1911, în aceeaș revistă, nuvela „Bolnavii", care a fost remarcată de cercurile literare. De atunci a colaborat la cele mai importante reviste literare rusești.

In 1913, Donici publică în revista „Testamente" romanul său „Noul seminar", în care descrie sălbăticia, minciuna și viciul ce domneau în școlile de pravoslavnici preoți ruși. Romanul a avut un succes formidabil. In mai puțin de un an a avut șapte ediții și a fost tradus în câteva limbi străine.

In urma acestui succes, tânărul scriitor a fost ales în „Societatea literaților și savanților din Petersburg", care s'a transformat apoi în academia de litere.

In 1914, apare alt roman al lui Donici, „Apele mici", iar în 1915, volumul de nuvele „Floare amară".

In 1918, Leon Donici se întoarce la Chișinău și începe să colaboreze la ziarele locale, apoi și la acelea din Capitală.

Atunci a scris câteva piese de teatru, romanul „Stăpânul veacului" și nuvelele „Requiem", „Ninge", „Poetul și femeia", „Marele Archimede", „Prea Sfântă Născătoare", „Saul", „Proorocul Simeon" și altele, din care multe n'au fost încă publicate.

A colaborat la mai toate revistele literare române: „Gândirea", „Flacăra", „Țara Noastră", „Viața Românească", apoi la ziarele „Adevărul", „Cuvântul", „Dreptatea", etc.

In 1922, a apărut cartea sa „Revoluția rusă".

In 1924, Donici a plecat la Paris, unde a înființat un „cerc al basarabenilor", grupând în jurul său tineretul basarabean și îndreptându-l spre naționalism curat.

Tot atunci scoate ziarul „Le pays natal" și, printr'o serie de articole în ziarele „La Victoire", „Le nouveau Siècle", etc., caută să dovedească vrăjmașilor României drepturile noastre asupra Basarabiei.

In primăvara anului 1926, Donici răcește și, după câteva zile, moare de tuberculoză galopantă, la 26 Mai, în spitalul Saint-Louis din Paris.

Guvernul român i-a îndeplinit ultima dorință, aducându-i rămășițele pământești la Chișinău, unde i s'au făcut funeralii naționale.

După moartea lui, au apărut a doua ediție din „Revoluția rusă", ediția românească a „Noului seminar" și volumul de nuvele „Floare amară".

DIN AFACERILE LUI JEAN PANGAL

Am prezentat în numărul trecut al revistei pe Jean Pangal, Prințul Suveran al masoneriei Române, în ipostaza de calic neputincios, ce ajunsese să apeleze călduros la ciorapul bucătăresii pentru a-și putea plăti datoriile care îl sufocau.

Această mizerie în care se sbătea Pangal prin 1927—1930 este explicabilă dacă ținem seama de metodele și principiile masonice.

Atâta vreme cât nu aduci reale servicii sectei, nu te poți bucura de nici un sprijin: „*do ut des*".

In această situație, bietul Pangal a trebuit să ispășească ani grei de sărăcie.

Strâns în șuruburile mizeriei, el a apelat la toate mijloacele ce-i stau la îndemână. A tapat cunoștințele, rudele, a înșelat pe naivi, — pe cine n'a escrocat aventurierul în vremea aceasta spre a putea trăi? Inșelând buna credință și încrederea „prietenilor", el s'a înscris pe diverse giruri la Banca Blank cu o datorie de 3.800.000 lei.

A speculat chiar și masoneria Pangal, efectuând în taină inițieri și conferind grade, contra importante sume de bani, reținute în folosul său personal. Ca să înțelegeți starea de sărăcie a „Prințului Suveran" amintim că el și-a pustiit moșia ce-o deținea — grație nu se știe cărui mister — la Pângălești, vânzând acareturile și ipotecând-o.

Se impunea avizarea la noui măsuri.

Spiritul inventiv al aventurierului francmason a fost pus din nou la contribuție.

SOC. SONAR

Alăturându-și o adunătură de „frați", tot ca și el în mizerie, Jean 33 creează o societate fictivă cu scopul de a extorca ceva fonduri cari să îi asigure existența.

Apare așa dar în anul 1928 Societatea „*Sonar*" având ca fundatori pe frații:

Anton Theoharidi, Ion Bădulescu, Jean Pangal, Simion Vasilescu, Mihail Noradunghian, Lucian Burchi (Camera de Comerț) și *George Pascu*.

Capitalul inițial este de un milion lei, subscris integral de către fondatori (?) iar scopul societății este de a reprezenta fabrici, case comerciale, bănci, de a face agentură, comision, etc.

Cenzori sunt aleși „frații": *Simion Vasilescu, Lucian Burchi, Nicolae Mandiuc*, col. rez. *Victor Radovici, P. Anghelescu* și av. *Alfred Fulga* (șeful serviciului contencios al Camerei de Comerț.

După un an de activitate foarte dubioasă, bilanțul societății „Sonar" prezintă la 31 Dec. 1929 o pierdere de 369.472 lei, ceeace nu descurajează însă pe masonii decisi să jupuiască fără milă pe orice comerciant serios care ar fi consimțit să intre în legături de afaceri cu el.

Frații decid la 18 Oct. 1930 să dubleze capitalul la 2.000.000 lei, atrăgând noui deponenți cari, vom vedea mai târziu ce soartă au avut.

Pentru a schimba și decorul, intră în combinație noui forțe masonice: Prințul *George Valentin Bibescu, M. Theodorescu-Angelo, Jean Cândescu, Tomoroveanu*, av. *Ionel Soneriu, Ardases Jugu Perianu* și *A. Fedagian*.

Farsa continuă până în 1932, când proprietara imobilului din Calea Victoriei 160, în care era instalat sediul Sonar-ului, cere declararea societății în stare de faliment.

Creditoarea își motivează astfel acțiunea introdusă la trib. Ilfov secția I comercială:

— „*Societatea „Sonar" nu are registre obligatorii; tot personalul se reduce la o dactilografă care nu și-a primit salariul dela înființarea ei; inventarul este inexact făcut*".

Asupra activității societății reclamanta arată că:

— „*Din toate operațiile ce formează scopul pentru care s'a înființat societatea nu s'a făcut decât una sau două care însă având la bază neseriozitatea au dat naștere la diferite procese în țară și străinătate*; și în fine că:

„*Societatea nu și-a îndeplinit nici una din obligațiile pe cari le are față de creditorii săi*".

Acțiunea conchide arătând că însăși reclamanta este păgubită de societatea pangalistă cu suma de lei 96.000, reprezentând chiria pe un an de zile.

In aceste condițiuni soc. „Sonar" este declarată în stare de faliment. Lui Pangal personal, însă, afacerea aceasta îi reușise în parte. Pe baza societății fictive își asigurase atât el cât și ajutorii săi într'o excrocherie un capital oarecare, extorcat cu abilitate masonică dela o serie de comercianți nenorociți, cari nu și-au dat seama la timp de cursa în care au intrat.

PANGAL MINISTRU

Dispariția prematură a escrocheriei „Sonar" l-ar fi pus în mare încurcătură pe Jenică dacă n'ar fi căzut la timp mana subsecretariatului informațiilor, oferită lojei cu atâta mărinimie de guvernul masonic, el însuși, al tehnicienilor d-lui Iorga.

In 1931 în guvernul bicefal Iorga-Argetioanu, Pangal este pus în valoare. I se încredințează Subsecretariatul informațiilor și presei, creeat independent pentru interesele informative ale lojii din str. Câmpineanu. Aventurierul devenit ministru își creiază un nou sistem de îmbogățire. Organizează astfel subsecretariatul în afara cadrului organizației de stat și instalează în str. Romană o vritabilă *cekă masonică*.

Speculând informația politică, extinzându-și activitatea și în viața privată, instalând microfoane la domiciliile diferitelor personalități, prin intrigă meschină și venală activitate în genere, escrocul Pangal, devenit păstrător al secretelor statului și ale lojii în acelaș timp, își creiază așa dar un oficiu de șantaj și trafic de influență, foarte productiv.

Acest sistem de banditească jăcmăneală scandalizează chiar pe ilustrul frate Mihail Sadoveanu, care în „Cuvântul" din 12.II.1932 afirmă public că: „*Jean Pangal a speculat postul de subsecretar de stat în folosul său personal, utilizând intriga și traficul de influență*".

De altfel rezultatele s'au văzut imediat.

Debitorul bucătăresei se reabilitează brusc din punct de vedere financiar. Creditorii se declară în scurt timp mulțumiți. Prietenii „tapați" cu regularitate până atunci răsuflă însfârșit ușurați. Moșia dela Pângălești renaște. In locul bălăriilor de altă dată și a magaziilor dărâmate, reapar acareturi gospodărești. Mașini agricole își fac apariția. Cirezi de vite populează bătătura; hambarele gem de bucate.

Jenică subsecretarul devine boer de o jovialitate nemaipomenită.

Și după ce și-a consolidat bine situația personală, fratele Jenică a fost amabil și cu frații din loje.

Astfel, în anul 1932, el obține de la guvern o sumă de lei 2.500.000 pentru o gazetă ce trebuia să apară în Basarabia și care a fost botezată „*Cuvântul Basarabiei*". Această sumă a fost însă frățește împărțită între onorabilii *I. Rășcanu*, prof. *I. Peretz*, avocatul *Gheorghiade* și *Mircea Grigorescu*, iar gazeta după câteva numere, prost scrise și acelea, sucombă — din lipsă de... fonduri. Relații mai ample se pot obține în această direcție dela confrații noștri *Titus Vifor, Neghel* și *Cândea*, coreponndentul „Dimineții" dela Chișinău.

Dacă spațiul ne-ar permite, am insista mai mult asupra acestui comod sistem pangalist de a-ți ajuta prietenii de întuneric cu banii Statului.

Ne mulțumim deocamdată cu atâta.

Ne oprim aci, admirându-l pe Jean Pangal, în noua-i situație de aventurier ajuns.

Florin Becescu

Colecția „Sfarmă Piatră"

Cereți la toate chioșcurile de ziare din țară:

„Viețile de basm și de aur ale bandiților din Strada Sărindar"

(Pauker, Labin, Kalman Blumenfeld, Brauer, Fagure, Honigmann)

40 pagini de destăinuiri senzaționale din biografiile, afacerile și crimele marilor gangsteri de cerneală — 5 lei

Portugalia înainte de Salazar

Oliveira Salazar a reclădit Portugalia. Prin forța prestigiului său personal care dinamizează întregul aparat al statului, fără șgomot și mai ales fără violențe, el a reușit să-și salveze Patria, rodându-i ordinea și demnitatea pe care nu le mai cunoscuse din vremea unui Magellan sau a unui Vasco de Gama.

Dar o analiză a dictaturii portugheze s'ar dovedi incompletă fără descrierea, chiar rezumativă, a imprejurărilor istorice anterioare regimului salazarian. Măreția operei constructive a profesorului din Coimbra reiese completă numai după cunoașterea anarhiei în care se sbătea Portugalia, adusă pe marginea prăpastiei de forța distrugătoare a francmasoneriei.

„Celebra organizație secretă a Carbonarilor — scrie Léon de Poncins, în *Le Portugal renait* — fusese creiată în Italia, în secolul al XIX-lea; ea jucă un rol de seamă în diferitele mișcări revoluționare europene și se semnală prin numeroase asasinate politice. Din Italia ea se răspândi în Europa și pătrunse până în Portugalia.

Carbonarismul fu o anexă practică a F.·. M.·.; el fu o F.·. M.·. compusă din oameni de acțiune, executori ai operelor josnice ale Lojilor, care singure păstrau secretul planurilor revoluționare".

Anii 1906 și 1907 au fost ilustrați prin agitații care au adus repetate schimbări de guvern în Portugalia, desechilibru financiar și, în cele din urmă, dictatura naționalistă a lui Joao Franco.

Dar masoneria nu-și uzase încă mijloacele extreme. Și din această clipă ea îi declară războiul pe viață și pe moarte, lui Franco. Masonului de gradul 33, Magalhaes Lima, i se încredință solia de a se adresa F.·. M.·. europene și, la 19 Noembrie 1907 îl găsim în Paris, la Loja „Cosmos", unde vorbește despre „decadența Monarhiei portugheze și necesitatea unui regim republican"; iar la 20 Noembrie el ținu o conferință cu același subiect la Loja „Garibaldi".

Intre timp, în Portugalia isbucniră grave desordini. Din fericire însă dictatorul Joao Franco reuși să înăbușe răscoala și să proclame suspendarea procedurii legale. Regele Carlos promulgă, în Ianuarie, decretul prin care condamnații politici erau deportați în Africa.

„Regele și-a semnat propria-i condamnare la moarte", spuneau francmasonii de pretutindeni; iar abatele Tourmentin, un mare cunoscător al F.·. M.·., scria în *La République Lusitanienne*.

„Dacă Regele Portugaliei ar ține seama de lecțiile istoriei ar interzice imediat F.·. M.·. Mă tem însă că, în curând, el va fi izgonit sau executat, aceasta constituind o nouă dovadă de puterea F.·. Trei Puncte".

Din nefericire, profeția abatelui Tourmentin se realiză la 1 Februarie 1908, când Regele Carlos căzu ucis de gloanțele Carbonarilor, împreună cu principele moștenitor.

Regența decretă o largă amnistie, iar dictatorul Joao Franco fu îndepărtat. Alegerile generale aduseră însă înfrângerea democraților; totuși Lisabona trăi, ca în zilele asasinatului Regelui Carlos, clipe de groază. Luptele de stradă dintre manifestanții instigați de Carbonari și armată lăsară pe teren numeroși morți și răniți.

Masoneria se văzu din nou amenințată, ceiace-i dublă tenacitatea. Ea începu să pătrundă în administrație, în guvern și în armată, recrutând noui membri printre cei mai de seamă oameni ai țării. Astfel fu captat — cu multă ușurință de-altfel — amiralul Candido del Rei, rudă cu Iidanii Reis, directorul căilor ferate braziliene. Carbonarii numărau, în Portugalia, în acel timp, peste 40.000 de membrii și ziarul lor *Mundo*, condus de f.·. Afonso Costa, ducea o campanie violentă împotriva Monarhiei și a Bisericii.

In 1910, f.·. Magalhaes Lima plecă din nou în turneu, la Madrid și Paris. La Bruxelles, el declară:

„Constatăm că reacțiunea și clericalismul stăpânesc încă Portugalia. Masoneria este conștiința mondială care guvernează acum lumea. Ea trebuie să-și unească toate eforturile intru realizarea unui scop comun: *emanciparea spiritelor*".

Se pregătea o nouă revoluție. Ea isbucni în urma unui fapt banal. Medicul alienist Bombarda, Mare.·. Orator.·. la Loja „Irradiation", fu ucis de un nebun și Lojile jurară să-l răsbune. Semnalul fu dat de amiralul iidan Candido del Reis, șeful comitetului militar revoluționar. El fu urmat de întreaga flotă portugheză. Lisabona se transformă de-odată într'un vast teatru de război civil. Numeroase obuze căzură asupra palatului regal și tânărul Rege Manuel se văzu silit să se refugieze în castelul Necessidades, unde abdică. F.·. Machado Santos, în fruntea răsculaților, învinse ultima rezistență a trupelor guvernamentale.

Masoneria era, așa dar, stăpână. Liber-cugetătorul Theolilo Braga fu însărcinat cu formarea noului guvern și după puțin timp îi urmă f.·. Afonso Costa, directorul ziarului carbonarian „Mundo".

Ca totdeauna, masonii de pretutindeni nu se sfiiră să trâmbițeze noua victorie a ordinului secret. Iată ce spunea, de exemplu, atunci, F.·. Furnemont, Mare.·. orator.·. al Marelui Orient belgian:

„In câteva ore Tronul a fost răsturnat și republica proclamată. A fost ca o lovitură de trăsnet pentru publicul neinițiat. Dar noi știam, căci cunoșteam admirabila organizație a f.·. f.·. Lusitanieni. Noi dețineam secretul acestui glorios eveniment".

In ceiace privește mijloacele de propagandă întrebuințate de loji în Portugalia, f.·. Borges Grainha scria în *Histoire de la F.·. M.·. au Portugal* (1913):

„Mijloacele întrebuințate de asociație pentru a susține principiul republican erau: propaganda în cafenele, în școli, în uzine, prin reviste și alte ziare populare și academice".

Rolul Carbonarismului în revoluție e definit de acelaș autor, în acelaș lucrare astfel:

„Profitând în mod abil de toate nemulțumirile, el (Carbonarismul, N. R.) făcu astfel de progrese încât numărul afiliaților în ajunul revoluției din Octombrie 1910, trecea de 40.000. Inițiații aparțineau tuturor claselor: medici, avocați, profesori, ingineri, ofițeri din toate armele, funcționari publici, magistrați, comercianți, lucrători, etc.".

Dacă ne raportăm la origina iudaică a amiralului Reis și dacă amintim că un rol important în desfășurarea evenimentelor l-au jucat nistrul de finanțe, baronul Teixera de Sonca și cardinalul Salo Netto, alias Salomon Netter, originar dintr'un sat alsacian, amândoi *marrani*, adică jidani botezați, înțelegem perfect contribuția directă a lui Israel la această nouă lovitură iudeo-masonică.

O consecință imediată a proclamării republicei masonice fu devastarea a numeroase biserici și izgonirea călugărilor. Ca în Spania de azi, Biserica fu scoasă de sub ocrotirea legilor.

„Lovitura a fost teribilă — scrie f.·. Borges Grainha — dar ea deveni mortală prin decretul de separare a Bisericii de Stat, minuțios studiat și preparat de marele om de Stat și adevăratul mason Afonso Costa".

Cu toate acestea, naționalismul portughez rămase încă treaz. In 1919, șeful monarhist Couceiro proclamă Monarhia, deși trebui să cedeze, puțin timp după aceea. Iar în 1925, trei ofițeri superiori încercară, fără succes, o lovitură de Stat naționalistă.

Abia în 1926 Portugalia avea să se bucure de dictatura generalului Carmona, care avea să întreacă, doi ani mai târziu, fulgerătoarea apariție salvatoare a lui Oliveira Salazar.

Ion Angelescu

Sub zodia bestiei

„Stupiditatea unei teorii n'a fost niciodată un obstacol pentru eficacitatea ei", scria Oswald Spengler în cartea care i-a precedat morții atât de timpurii. Iar, dacă o parafrazare n'ar fi adesea decât o inutilă completare, s'ar putea spune că succesul unei teorii se ascunde întotdeauna în stupiditatea ei. Nu e prea greu deci de lămurit situația privilegiată pe care freudismul a cucerit-o curând după apariția lui.

Psihanaliza nu este așa cum se crede o creație a doctorului Freud, deoarece lucrările de specialitate care au fundamentat-o, datorite lui Pfister, Régis et Hesnard, sau Adolf Meijer, apăruseră înaintea marelui război. Renumele pe care l-a dobândit Freud se datorește deci nu unei inovații personale, ci modului cum a știut să expună descoperirile altora — foarte puțin științific de altfel și asta o recunoaște chiar el în prefața „Psihanalizei" sale — și mai ales împrejurărilor prielnice în care au apărut.

Dezorientarea care a urmat măcelului, a permis tot felul de mistificări, care de care mai grosolane, însă satisfăcând atunci o sete morbidă de avantgardă și inedit. Numai așa se explică vâlva pe care au stârnit-o cubismul în arhitectură, suprarealismul în poezie, jazzul, futurismul și atâtea alte isme, care ar fi scandalizat judecata oricărei minți liniștite. Freudismul nu numai că a fost la modă ca teorie în sine, aplicându-se cu frenezie, dar a avut răsunătoare influențe asupra literaturii, injectând o întreagă epocă de creație artistică.

Voi descifra semnificația termenilor pentru a înlesni o critică de ansamblu.

Psihanaliza este, după însăși definiția lui Freud: „o metodă de tratament a unor anumite maladii nervoase", deci departe de a fi un sistem filosofic, cel puțin la început e un sistem de vindecare bazat pe cercetări psihologice. In alcătuirea sufletului: conștient, subconștient (Freud îl numește preconștient și inconștient) se dă o deosebită atenție acestuia din urmă. Inconștientul e un imens cazan de resturi printre care plutesc experiențe, sentimente, dorințe, eliminate din viața conștientă, refulate, cu o groaznică teamă de a nu se ivi din nou la suprafață, ascunse ca niște păcate, care totuși trezează uneori stările psihologice cunoscute sub denumirea de nevroze. Izbucnirile acestea ale inconștientului, evadat pe căi lăturalnice din carcera în care era ferecat, se manifestă prin așa zisele simptome, deghizate sub aparențe înșelătoare. Desgolirea lor de aceste costume de imprumut, identificarea sursei lor adevărate, formează obiectul psihanalizei.

Până aici nimic altceva decât o incercare de a descoperi geneza anumitor boale psihice și remediul lor. Freud însă nu se mulțumește cu atât și continuă să clasifice în acelaș domeniu al anormalității toate actele noastre cotidiane ieșite, oricât de puțin, depe o imaginară linie dreaptă pe care nimeni nu o urmează întocmai, transformând astfel omenirea într'un nemărginit clan de isterici și nevropați, deci de clienți predestinați ai metodei psihanalitice.

Ceiace alcătuește însă cheia de boltă a sistemului său, principala sa descoperire și caracteristica freudismului, este rolul covârșitor pe care-l atribue sexualității în viața de toate zilele. Si așa cum Marx așeza la originea oricărei inițiative umane stomacul, Freud inaugurează primatul sexului. Același înfățișare a omenirii printr'o bestie hipertrofiată.

Insăși creația artistică nu e altceva în această cludată concepție, decât o satisfacere a unei dorințe pervertite, manifestarea unei psihonevroze și a unei „sublimări", un fel de ritual străntu al unui viciu deosebit. Imi amintesc de genialul „Gog" al lui Papini, unde excesiva sinceritate a unui ovreiaș desvălue eroului principal opera de distrugere pe care o urmărește spiritul iudaic. Alături de Marx, de Nordau, de Heine și Einștein, apare și Freud care înlătură dintr'odată imaginea mai mult sau mai puțin morală pe care oamenii și-o făcuseră despre ei înșiși, descoperind în fiecare, fără nicio excepție, un invertit, un incestuos, un asasin; în fiecare copil un Oedip complex.

Fără îndoială psihologia lui Freud este extrem de simplistă și elementară, însă tocmai aceasta a contribuit la răspândirea ei. Aplicațiunile variate pe care le-a prilejuit nu numai în literatura propriu zisă, dar și în critica literară, sunt ultimoare adesea prin naivitatea, uneori prin buna credință — în majoritatea cazurilor însă șarlatanismul e evident — cu care s'au folosit concluziile lui Freud. E de ajuns să pomenesc încercarea ridiculă la care s'a dedat la noi un medic cucerit de rezultatele senzaționale ale psihanalizei, pentru a ne convinge de negativismul, grandomania, mizofilia, mazochismul, narcismul lui Eminescu. Desigur că figura atât de deosebită a marelui poet, opera sa însăși, se pretau la tot felul de interpretări chiar și uneia din punct de vedere psihanalitic. Rezultatele la care s'a ajuns sunt, însă, concludente în ceiace privește comoda elasticitate a unei teorii desprinsă cu totul de realitate.

S'a ajuns chiar până la o interpretare antiburgheză a freudismului, folosindu-l ca pe un convingător argument comunist. Iată de pildă d. Ralea, primind fără reticențe dialectica freudistă, vede în sexualitate un semn de decadență a civilizației capitaliste, iar pe acei ce se impotrivesc ororilor predicate de Freud îi socotește „idealiști ghiftuiți de binefacerile capitalismului". Desigur că ateismul d-lui Ralea și mai ales structura comunistă a culturii d-sale, au primit cu satisfacție o teorie care a constituit un adaus convingerilor pentru care militează. Aceasta nu e însă un indiciu mai puțin de speculă caracteristică.

A vorbi iarăși de dezastruoasele consecințe ale freudismului în literatură mi se pare de prisos, pentrucă oricine își poate da seama de ele. E de ajuns să spun că aproape întreaga producție postbelică nu e decât o transpunere pe alt plan a elucubrațiilor psihanalitice. Și atunci e inutil a se căuta în altă parte cauzele unei decadențe pe care o strigă scriitorii înșiși.

Freud a împlinit mi se pare, de curând, optzeci de ani. Presa confraților săi l-a sărbătorit cu un exces de zel care nu e numai entuziasmul unor discipoli fervenți, ci mai mult necesitatea de a se umfla o glorie care a început să pălească. Eroismul noilor concepții care se ridică va înlătura definitiv o nevroză ce s'a desvoltat pe terenul infectat încă de gazele războiului mondial. Sfârșitul ei va insemna uvertura unei ere de reintrare în normal.

Vintilă Horia

Izraei nu e suportat nici în Palestina!

(Der Stürmer)

Patriotismul şi naţionalismul ziarului „Adevărul"

De sigur că puţini vor fi făcut în România atâta zarvă pe coarda patriotismului, ca „Adevărul".

N'a fost chestie cu privire la binele ţării, în care să nu-şi fi spus cuvântul; n'a fost în presă o discuţie cu însemnătate obştească fără ca să nu se amestece şi acest ziar, şi în totdeauna cu potopuri de cuvinte zornăitoare şi cu „idei" îmbrăcate în haina entuziasmului. Şi negreşit că ziarul a cărui devisă e „Reclama e sufletul comerţului", a pierdut mai puţin ca oricine ocazia de a-şi face reclamă. De aceia, alături de articole în termeni înflăcăraţi despre păcatele ce pasc ţara, erau altele în care se atrăgea în deosebi atenţia cititorilor asupra dragostei pentru interesul şi binele neamului şi al ţerii, de care sunt însufleţiţi redactorii „Adevărului" în lupta de idei".

Acestea toate, precum şi titlul de jurnal independent şi — zice publicul — fără zgardă, fără legături cu un anumit partid sau anumită persoană, precum şi amintirea vechiului „Adevăr", al lui Beldiman, cel cu deviza: Să te fereşti, Române, de cuiu străin în casă", au făcut pe mulţi să creadă în intenţiile cinstite şi sincere ale acestui ziar.

Şi mulţi au admirat focul — adevărat foc bengal! — cu care vorbia „Adevărul" în multe discuţii şi prilejuri, dese ori scornite chiar de el în chip interesat.

Căci, cine a ţipat mai mult — de o pildă — în chestia cu Bulgarii de cât „Adevărul?" Cine mai mult de cât el — supt cuvânt că vrea să deschidă ochii guvernului inconscient — a ţipat în lumea largă că suntem cu desăvârşire desarmaţi, iar armata neorganisată, neechipată şi slabă ?

Cine, în serii întregi de articole, comparându-ne cu Bulgarii, arăta că suntem cu totul inferiori lor, făcând prognosticurile cele mai posomorâte pentru un cas de războiu?

Natural că, atunci când—în urma acestor destăinuiri — un general bulgar a declarat că nu-i trebuie decât douăzeci şi patru oare, sau aşa ceva, ca să răzbată cu regimentele sale Dobrogea şi să-şi bea cafeaua pe podul dela Cerna-Voda, natural că, atunci, nimic n'a oprit pe „Adevărul", ca, luând mutra cea mai firească, să se indigneze de această obrăznicie bulgărească!

D'apoi când cu manifestaţia de la 13 Martie, cine s'a declarat cel mai aprig susţinător al limbii româneşti ?

In chestia vasului Potemchin, cine a fulgerat şi tunat mai mult? In afacerea călugăriţelor catolice, cine a scornit mai multe minciuni? Expoziţia cine a serbat-o cu pavilioane şi foi speciale? Când au venit Ardelenii, Bucovinenii, Bănăţenii şi ceilalţi oaspeţi de peste munţi, cine şi-a azvârlit căciula [1] mai sus?

„Adevărul", „Adevărul" şi iar „Adevărul".

Iată însă şi conflictul cu Grecia. Acum „Adevărul" ajunge la apogeu. Ce teren bun de exploatat pentru Evrei!... Pasă-mi-te, aveau prilej tartorii să vire mâna în chica concurenţilor lor. In Greci au văzut în totdeauna pe acei ce li mai stârbesc din drepturile de jupuială ce le au pe aici prin părţile noastre. Şi atunci, întocmai ca balaurul din poveste, s'a năpustit „Adevărul" asupra Grecilor, cu o faleă în cer, cu alta în pământ.

Toba cea mare a naţionalismului sună din zori în noapte pe palatul din Str. Sărindar şi colorile naţionale fâlfâiau în înălţimile sale. Iar supt ei, Honigmanii, Castelanii şi Braunsteinii „Adevărului" îşi moaie adânc pana în durerea sufletului lor şi în colori de sânge descriu tot aleanul, toată desperarea poporului român, toate suferinţele pătimite de pe urma Grecilor, toate lacrămile scurse din ochii mamelor aromâne, al căror copii au fost răpuşi de iataganul nemilos al antartului. Toată viaţa plină de chin pe care arendasul sau vechilul grec o face ţeranului român, mai ales celui din Muntenia (o! Moldova, ţară fericită ca aceia...), e arătată în amănuntele cele mai dramatice. Inlor vibra de căldura celei mai sincere iubiri pentru poporul românesc şi ura cea mai sălbatică împotriva „lipitorilor satelor" — numai cele îmbrăcate în fustanele, firesţe — se scurge din vârful penelor lor pentru a face articole ce vor stigmatiza pe sălbatecii asupritori ai neamului românesc. Şi-se pornesc vâltori de cuvinte, pe lângă care Filipicele lui Demostene şi Catilinarele lui Cicerone au rămas curat apă goală. Toată anatema Patriarhului din Fanar asupra Aromânilor a fost o nimica toată, pe lângă anatemele „Adevărului" contra Grecilor. Şi s'a scris atâta, şi cu atâta foc şi înflăcărare în tot ce s'a scris, şi atâta risipă de entusiasm ce s'a făcut, şi atâtea urale şi aplause de bucurie la expulsarea oricărui Grecuşor în cât lumea a rămas mirată...

Orice plăcintar iea proporţiile unui groaznic uneltitor contra intereselor ţării; măslinele sunt prescrise, ţării puşi la carantină, „Collaro" declarat ca centrul de unde va porni dărîmarea organisaţiei Statului românesc. O chestie grecească în Ţara Românească e foarte necesară şi — vorba lui Bismark —chiar dacă nu există, ca trebue creată.

E un moment de delir patriotic. Se comandă la un romancier un foileton cu nişte caţaoni masculini şi femenin, mai răi şi mai fioroşi decât toate dihăniile apocaliptice. Un sfâşietor ţipăt de alarmă pentru războiul sfânt împotriva Grecilor răsună, din Severin în Dorohoiu.

Atunci lumea începe să ia în serios caracterul naţionalist al „Adevărului". Românismul lui devine din ce în ce mai clar şi mai vădit. La un moment dat, în ochii celor naivi chipul d-lui Mille apare ca al unui cuminte apostol al dragostei de ţară, iar, alături de el, în aureola cinstei şi a iubirii pentru neamul românesc, înconjurat cu slavă cucernică, apărură şi cinstitele chipuri ale Honigmanilor, Rubinsteinilor şi Castelanilor evrei, deştepţi şi inspiraţi, ca nişte vechi cronicari, în mantii de un neîndoelnic tricolor, la ureche cu pana de gâscă, cu care scriseseră slove de foc contra pierzătorilor de neam, şi în mână ţinând trâmbiţa, cu care au sunat mai amarnic decât îngerii din ziua de apoi.

Şi mulţi naivi — zic iarăşi — au crezut că toate acestea-s făcute din dragostea ce au ăia pentru noi!...

Dar iată şi chestia I. C. A. „Adevărul" e dovedit că, departe de a crede cele ce scrie, primeşte banul duşmanilor noştri spre a ne vinde. Atunci Iudeul mascat intră într'un fel de furii de nebun.

E cunoscută metoda de scăpare întrebuinţată de pungaşii prinşi cu mâna în buzunarul altuia: O rup de fugă, şi, arătând cu degetul spre ceilalţi, ţipă cât li iea gura: „Puneţi mâna pe hoţ". Metoda a urmat-o „Adevărul". S'a agăţat de oameni cinstiţi, representanţi a vechii familii boiereşti şi cu însemnătate în viaţa ţerii noastre, şi i-a copleşit cu injuriile cele mai murdare.

Afacerea I. C. A. deschide ochii multora. Mulţi abia abia acum încep să observe că „Adevărul" prea fusese binevoitor faţă de Evrei, de cutare Froim reuşit la examen. de cutare Rifcă „fidanţatată" la Herţa, de cutare societate zionistă care dă un bal.

Tot acum încep să observe că, deşi „Adevărul" vorbise de pericolul galben ce ar ameninţa Europa, n'a vorbit de cotroprirea Moldovei de către Evrei; că, deşi tunase contra lui Chrisoveloni, nu vorbise nimic de Mochi Fischer. Îşi mai amintesc de simpatiile deosebite ce le avea „Adevărul" faţă de cutare ministru fabricant de cetăţeni evreo-români, de onorariile de care se bucură în redacţia şi administraţia „Adevărului" Evreii şi numai ei (de curând s'a bucurat de aceste onorarii şi d. N. Iorga! N. R.).

Şi atunci mulţi Români au fost convinşi că „Adevărul" ca şi „Cronica israelită", e o foaie a intereselor jidoveşti, care n'are nici în clin, nici în mânecă cu dragostea către ţeara noastră sau pentru neamul nostru.

Dar povestea lui Toma necredinciosul e aşa de veche... S'au găsit şi dintre cei ce au continuat a acorda ziarului evreiesc toată încrederea lor şi a nu crede în existenţa perciunilor săi.

Poftim însă că în zilele trecute se întâmplă un fapt care confirmă până la evidenţă caracterul străin al „Adevărului", naţionalitatea lui evreiască: Manifestaţiile antisemite din Craiova.

Când cu meetingurile şi turburările antigreceşti din Bucureşti şi din Galaţi ziarul d-lui Mille era plin de articole în care se răsfăţa un prefăcut „regret", pentru asemenea turburări, dar înconjurat de atâtea explicări şi lămuriri şi atâtea căutări de cause în ura atât de firească a mulţimii contra asasinilor din Macedonia, încât dacă ceteai tot articolul, vedeai că, departe de a fi un „regret", era mai răpede un îndemn şi la alte turburări, mai ales dacă cetiai şi articolul alăturat, în care erau ridicaţi în slăvi Bulgarii, cari nu se sinchisesc de ce va zice Europa, şi la omor răspund cu omor, iar nu ca proştii de noi, întotdeauna cu gândul de a fi plăcuţi străinătăţii chiar cu riscul de a face orice sacrificiu.

Dacă „Adevărul" nu era jurnal jidovesc, acelaş limbagiu trebuia să-l ţie şi cu prilejul turburărilor din Craiova... Dar ţi-ai găsit!... Se protestează în contra „stării sufleteşti absolut bolnave, ce bântue teara noastră", în cuvinte care ascund cel mai negru venin şi insulte obraznice la adresa profesorilor români. Negreşit că acum nu se mai aminteşte superioritatea Bulgarilor faţă de noi, în ceia ce priveşte mijloacele expeditive pentru stârpirea liftelor. Şi totuşi Bulgarii fuseseră aşa de admiraţi de „Adevărul", şi poate momentul comparaţiei ar fi fost acum, căci, pare-mi-se, Grecii sunt în Bulgaria ceia ce Evreii sunt în Moldova.

Nu, acum foaia evreiască îşi întoarce cojocul pe dos şi spune: ele (turburările antisemite) trebuie să umple de amărăciune pe orice om care cugetă liber şi vede limpede, căci ele pot vătăma binul renume al ţerii.

Şi totuşi unul din relele cele mai mari de care sufere ţara, e evreismul, sunt sutele de mii de Jidani ce au năpădit-o şi au copleşit-o, prin banul lor, prin viclenia lor, prin lipsa lor de scrupule, prin exclusivismul lor.

Şi totuşi e cât se poate de înbucurătoare conştiinţa pe care o capătă pe zi ce trece tinerimea, dragostea de un viitor mai bun şi preţuirea tuturor relelor de care suferim acuma.

Copiilor şi şcolarilor nu trebuie să li se ascundă nimica din prosa amară a vieţii; trebuie să fie deprinşi a vedea toate pericolele care ne ameninţă, să se înveţe cu ideia că în cursul vieţii lor vor trebui să se lupte cu ele, şi să-şi oţelească de pe acuma sufletele.

„Adevărul" însă, nu putea să vorbească altfel de cum a vorbit şi, vorbind aşa, a apărut în lumina cea mai desăvârşită ca o foaie care nu urmăreşte decât binele şi întărirea Jidanilor în România.

Arată încă o dată că vorba umflată şi zbârnăitoare, toate strigătele ce le-a aruncat până acum nu sunt decât zvârcoliturî fătarnice, în scopul căpătuelii sigure şi a ocupării bunurilor noastre, atunci când li va fi îndemână Jidanilor.

Lucrul era în mare parte ştiut, dar trebuie repetat mereu, ca să-l audă toţi.

Iar cei ce au urechi şi nu vor să audă, şi vor continua să pună la îndoială toate acestea, arată că sunt strâmbi la minte şi nu se vor îndrepta nici o dată. G. G.

Adaug încă o notă caracteristică. Dacă conferinţa ce am ţinut la Craiova Dumineca trecută, ar fi turburat liniştea oraşului, ce mai schiţeunături ar fi scos gâtlejurile mărturisitoare de „adevăr!" Aşa însă, totul s'a petrecut în pace: deci „nu ştiu, n'am văzut!"

N. Iorga

„Neamul Românesc" No. 67. 28 XII 1906.

[1] Tichia, mă rog

EXTERNE

GRINGOIRE. — *Imediat după isbânda frontului popular, a fost pusă în libertate femeea Scheckenreuter, complicea lui Eberlein, faimosul spion şi distribuitor de fonduri sovietice în Franţa.*

In ceiace-l priveşte pe Eberlein, el nu mai este urmărit decât pentru delictul de fals în acte publice şi-şi continuă nestingherit activitatea, alături de comuniştii Marcel Cachin, Marty, Duclos şi Thorez.

Propaganda comunistă în Franţa îşi urmează cursul, conform hotărârilor luate în şedinţa Kominternului din 2 Maiu 1938 :

1. Desorganizarea aparatului guvernamental şi paralizarea Statului liberal burghez prin eliminarea elementelor fasciste din armată, administraţie şi poliţie.

2. Crearea de organisme revoluţionare (masse proletare şi miliţii muncitoreşti) care, sub conducerea partidului comunist, vor institui dictatura comunistă.

3. Desorganizarea partidului socialist şi a partidelor care compun Frontul popular, spre a antrena masele la asaltul revoluţionar contra Statului burghez.

◆

REVUE HEBDOMADAIRE. *Intr'un eventual războiu, cele 48 divizii ale armatei germane pot fi transformate în tot atâtea corpuri de armată, ceiace ar însemna 96 divizii de infanterie. Adăugând diviziile de cavalerie şi de tancuri, armata germană poate avea un efectiv de cel puţin 100 de divizii.*

◆

JE SUIS PARTOUT. *„In fine, proorocirea lui Lenin se realizează. Spania este prima naţiune occidentală care urmează exemplul Rusiei. Frontul popular nu e decât o etapă necesară şi guvernul de stânga va fi în curând înlocuit de un guvern proletar şi revoluţionar".*

◆

RAK. Guvernul sovietic este format astfel: Externe: Litwinow; *Interne:* Jagoda; *Comerţul exterior :* Rosengoltz, *Comerţul interior:* Welzer; *Agricultură:* Tschernoff; *Industria uşoară:* Ljubinoff; *Comunicaţii:* L. Kaganowitsch; *Bunuri:* Kalmanowitsch.

◆

FRONT NATIONAL-ELVEŢIA. — *Scandalul financiar datorit bancruteî frauduloase a companiei de asigurări „Phoenix" a dat în vileag o nouă afacere scandaloasă jidovească. Societatea „Phoenix" vărsa milioane în cassele diverselor ziare austriace de stânga, care susţin o agitaţie politică permanentă.*

Note, polemici, înfierări

Polonia, ungurii, noi

Să recunoaștem un adevăr.

Prietenia și alianța dintre România și Polonia trec printr'o stare de criză alarmantă.

Cele două țări care ar trebui să facă zid viu și puternic aici în pragul Eurasiei se îndepărtează din ce în ce mai mult una de alta.

Prietenia este o corespondență sufletească, o comuniune afectivă. Ea necesită, prin urmare, un climat spiritual pretențios, foarte sensibil. Și să zicem că Polonia și România cu greu, cu prea multe eforturi ar putea realiza acest climat sau că nu-l pot realiza deloc. Ar fi sau este o nepotrivire sentimentală. Regretabilă, oricum, dar nu catastrofală. Români și poloni, nu putem fi prieteni plini și pace bună.

Istoricește e explicabil lucrul acesta. Relațiunile româno-polone au fost dominate întotdeauna de un sentiment de neîncredere. In aerul acesta neprielnic, prietenia care are nevoe de soarele certitudinei absolute este firesc că n'a putut să crească în veacuri. Noi știm asta din cronicari.

Alianța, însă, este altceva decât o stare sentimentală, decât numai o prietenie.

Alianța este un contract synalagmatic riguros. Ea corespunde unor necesități de ordin politic, este reciprocă și dă naștere unor obligații precise de drept. Cine a contractat o alianță, atâta vreme cât această alianță nu e desființată, nu se poate sustrage oricum îndatoririlor care decurg din ea.

Alianța face parte din sistemul de apărare a unui stat. Ea poate să fie uneori vitală pentru acel Stat. Celălalt Stat aliat nu are dreptul să nesocotească lucrul acesta.

Nesocotindu-l, atentează cu cuget ascuns la securitatea și la existența aliatului său.

Aliații trebue să fie, deci, tot timpul de bună credință.

Dacă alianța devine oneroasă și jenează, bună credința aceasta impune aliaților să o denunțe. Să fie, dar, leali.

In raporturile ei cu Polonia, România a făcut totul ca să fie prietenă bună și aliată fidelă.

Dovezi ?

Să nu ne ducem prea departe, în vremurile când cărturarii noștri mergeau în Polonia, ca la Paris, ca să-și adâncească învățătura la școlile de acolo. Să amintim la întâmplare numai câteva fapte proaspete.

a) Pentru a arăta stima românească pentru poloni, un regiment român din Vaslui poartă și azi numele creiatorului Statului polon, mareșal Pilsudski ;

b) Ca să demonstrăm toată încrederea noastră în poloni, negocierile pentru reluarea raporturilor dintre România și Rusia Sovietică în timpul guvernului Vaida (1932) au fost duse și chiar CONDUSE la și de către Varșovia;

c) Ca să facilităm apropierea sufletească româno-polonă, am lăsat liberă în țară propaganda cea mai vie a „ligii" și a tuturor trimișilor polonezi, așa cum poate nici propaganda franceză n'a fost încurajată.

d) Pentruca să fim leali și unitatea româno-polonă să nu sufere, d. N. Titulescu, ministrul nostru de externe, înainte de a porni să înfiripeze înțelegerea Balcanică a trecut întâiu pe la Varșovia, informând corect și punându-se de acord cu guvernul polon.

Iată, din multe altele, câteva fapte desperechiate care arată toată atitudinea dreaptă a Românici față de Polonia.

Guvernul polon, în schimb, ce a făcut ?

a) Amintim numai atât : a cochetat tot timpul cu ungurii, dușmanii noștri de un mileniu.

Și, dacă atâta nu ajunge, să mai coborâm o amintire :

b) Profitând de stângăcia diplomatică a d-lui Vaida, Polonia a căutat să ne împingă în 1932 spre Rusia, declarând Basarabia teritoriu litigios.

Cu ungurii și cu noi — mai mult cu ungurii decât cu noi ! — Polonia trebuie să-și dea seama că rănește adânc prietenia României.

Noi cu polonii și polonii cu ungurii (...în timp ce un regiment român poartă, cum spuserăm, numele lui Pilsudski, un vapor polonez ia numele lui Bathory !...) la acest paradox am ajuns !

Duplicitatea aceasta, trebuie să-și dea seama Polonia, sfărâmă senzul moral și politic al alianței ei cu România.

Noi, de aci, dela dreapta, ridicăm această nedumerire : ce vrea în definitiv guvernul dela Varșovia?

Vrea el să desfacă alianța româno-polonă ?

Nu credem, fiindcă Polonia nu s'a putut apăra niciodată singură în vremuri de primejdie.

Ca să se simtă în siguranță acasă, polonezii au făcut uneori sacrificii uimitoare.

La 1667, prin tractatul de la Andrusoff, ca să obțină sprijinul cazacilor zaporoji contra unui eventual atac al Turciei prin Moldova, au cedat Rusiei o parte din teritoriul polon.

La 1686, tot de frica turcilor, Polonia reînoiește cererea de ocrotire către țar, și încheie tractatul dela Moscova, cedând Rusiei o fâșie de țară dela Smolensk la Bielaia.

La 1773 (prima împărțire) Polonia, rămasă singură, se pune subt ocrotirea fustelor a două femei : Ecaterina a II-a a Rusiei și Maria Thereza a Austro-Ungariei.

La 1793 (a doua desmembrare) tractatul dela Grodno dicta : „Cum s'a arătat la art. 6 și 7, ca o urmare a angajamentelor pe care cele două înalte părți le contractează între ele, cea mai mare greutate a apărării contra tuturor atacurilor la care ele ar fi expuse, căzând în mod necesar în sarcina Imperiului Rusiei, regele Poloniei recunoaște că este deopotrivă just și salutar să lase Impărătesei Rusiei și succesorilor și moștenitorilor Ei toată influența utilă în măsurile militare și politice"...

La 1795 (a treia împărtire) prin tractatul dela Sf. Petresburg Polonia își încredința iarăși destinele țarinei Ecaterina care se obliga, firește, să-i apere.

Toate aceste dramatice etape ale istoriei sunt cunoscute bine la Varșovia. Ele sunt rezultatele uneori ale autoizolării, alte ori ale politicei cu două fețe.

De acea ar fi greu să credem că guvernul d-lui Beck urmărește denunțarea alianței româno-polonă, — atât de utilă ambelor părți, ca să vadă istoria repetându-se...

Atunci ce vrea, într'adevăr, Polonia, când merge la Budapesta și când își botează vapoarele cu numele lui Bathory ?

Al. Gregorian

Idiotul apăra pe d-l Vaida

Ultimul număr al „Cuvântului Liber" — mai mult decât celelalte! — scapără de inteligență.

Idiotul (Braniște adică, fiindcă altul ca el nu mai e nici chiar acolo...) ne-a prins ! L-a prins pe *Sfarmă Piatră* trucând...

El reproduce în mărimea unei jumătăți de pagină coperta noastră recentă de atâta senzație și humor „d. Vaida cu harnașament masonic", iar alături, mai mic, portretul colonelului de rezervă fr.·. Ulic și zice: auliuu, i-am distrus! Să trăiț dom' Pauker! Ia priviți, dom' Pauker: au luat trupul colonelului Ulic, i-au șters decorațiile, tâlharii, și au așezat pe el capul d-lui Vaida. Auliuu, i-am turtit ! Mă'c să-i arăt și lu domnu Graur!

Acusica să mai zică domnu Markovici că-mi dă leafă dă pomană! Să trăiț dom' Pauker!

Of, fir-aș al dracu, că deștept mai sunt !!!

Bietul Idiot ! Nici acum n'a priceput că... nu era decât o simplă caricatură capul d-lui Vaida din ilustrația noastră! Greu lucru era !

Dar cum se simte d. dr. Al. Vaida, focosul naționalist, apărat de zulufii „Cuvântului Liber" ?

A. C. Cuza la Academie

Apoteoza aceasta a unei vieți aproape de apusul ei — pildă de intransigență granitică pentru o lume la care ușurința e nota dominantă — vine ca o târzie și mult meritată răsplată.

A. C. Cuza a cunoscut noblețea izolării pe o culme a românismului de unde a stat strajă unui teribil potop de invazie a străinismului.

Autorul „Poporației" și „Naționalității în Artă", două surse adânci la cari gândirea românească își va afla multă vreme inspirația, a păsit pragul „nemuririi" atâta de târziu, când trecuse dincolo de perenitate din ziua unei lupte pe care o acceptase singur cu seninătatea celui ce nu se îndoește de izbândă.

Alegerea lui A. C. Cuza la Academia Română este o târzie reparație istorică.

Dosarul Günther

Adevărul din 23 Mai scrie: „Am fost pentru Franța lui Poincare, ca și pentru cea a lui Laval, după război; dar am fost pentru Franța și înainte de război".

Au fost Brănisteanu, Labin și Blumenfeld înainte de război pentru Franța?!!

Atunci Günther a fost și el francez !...

Condamnarea lui Maurras

„Nimic nu-i mai desolant decât să strigi într'un pustiu. Să porți în inimă sau în cap adevărurile mântuitoare ca să le arunci zadarnic în fața prietenului sau neprietenului este, cred, cea mai ridicolă și cea mai istovitoare încercare".

Sunt cuvintele de o tristețe turburătoare cu cari bătrânul Maurras își incepea acum câteva zile articolul. Spiritul acesta care n'a cunoscut odihna și a gândit pentru întreaga lume politică nu numai din Franța, dar pentru toată ordinea de mâine și de pretutindeni când „l'avenir de l'intelligence" își va cere drepturile, Maurras cunoaște astăzi tortura lui „Vox clamantis in deserto".

De sigur cuvintele de mai sus nu constituie pentru el o desertare, o renunțare la luptă, dar cuprind în ele un desgust aruncat în fața celor ce nu pricep unde se poate termina o rătăcire și cu ce sacrificii se pot experimenta iarăși erorile acelui hidos 1789.

Nelipsit o clipă dela năzuința de îndreptare a patriei sale, Maurras, acest chinuit al idealului politic, în ultimul timp a câștigat o bătălie ale cărei proporții numai istoria va fi în stare să le aprecieze : a oprit izbucnirea unui conflict italo-francez, dorit și regizat cu o îndrăzneață încăpățânare de o țară a cărei diplomație se confundă cu „Intelligence Service".

Recunoștința însă a unui Stat și a unei magistraturi aservite politicului, l-a condamnat la patru luni închisoare.

Ivindu-se pe orizontul politic extern un nou vârtej de răsturnare a unei situațiuni pe care victoria italiană mai mult trebuia s'o lase complet limpezită, aceleași ocult forțe căutând să antreneze Franța într'un război care ar face din soldatul francez soldatul negustorilor de bumbac din Londra, Maurras a strâns iarăș cuțitul de bucătărie de mâner și l-a îndreptat cu vârful către inima smintiților lipsiți de sentimentul demnității franceze.

Inimile acestea însă la unison astăzi cu inima unui jidov al cărui nume „floare" ar fi putut fi foarte bine al unei mătrăgune, și în sângele căruia colcâie stigmatul de ură a tot ce nu miroase a „foetus judaicus", inimile acestea de câlți și târâte au tresărit sincronizate în aceiași neputință a mediocrului : ingenuncherea inteligenții și-a sufletului. Și l-au condamnat din nou pe Maurras la 8 luni închisoare.

Dar democrația nu bagă de seamă că, — dacă închisoarea dată lui Léon Daudet s'a terminat în ridicolul definitiv al stăpânirii, închisoarea lui Maurras ar putea avea un sfârșit mai grav.

Pentrucă Maurras este o făclie imensă a cărui flacără de gând și suflet se înalță din ce în ce mai majestos pe bolta spiritualității franceze și din jocul ei se desprind cu o pudere supranaturală plăpăirile ce vor mistui la para lor nebunile și ticăloșiile vremurilor tulburi de azi.

Mai curând sau mai târziu.

Nu sunt mason

In numărul trecut al revistei *Sfarmă Piatră* am publicat darea de seamă și lista participanților dela congresul organizației sub-masonice a Rotary-clubului din Cluj condus, cum se știe, de d. Mihail Șerban, fruntaș valdist.

Printre participanți noi am găsit — și ne-am arătat surprinderea — pe d. S. Bornemisa, conducătorul organizației național-creștine clujene, alături de d. Josef Fischer, președintele partidului evreesc.

In urma articolului nostru, d. Bornemisa ne-a trimis următoarea scrisoare, de care luăm act cu plină satisfacție :

STIMATE DOMNULE DIRECTOR,

Sesizat fiind de cele publicate de dvstră în numărul 26 din 21 Mai a. c., vă rog să binevoiți a cunoaște, că am participat la ședința de constituire și la banchetul rotaryenilor din Cluj numai invitat în calitate de ziarist, ca mulți alți confrați, — și nu ca om politic sau ca membru al acestui club. Vă declar totodată și vă rog să binevoiți a lua act, că nu sunt și nici nu am fost vreodată membru în vreo organizație masonică sau sub-masonică.

Al d-voastră cu toată stima,

Dr. SEBASTIAN BORNEMISA

Directorul gazetei „Lumea și Țara"
Președinte al Sindicatului Presei Române din Ardeal și Banat

*

D. prof. dr. G. Marinescu anunță că d-sa n'a fost mason, nu e, și — ceva mai mult — nici nu știe bine ce e aceea francmasonerie...

*

D. Aurel Scurtu, membru al partidului național-creștin, declară că d-sa a fost membru al lojei *Pitagora* din Galați între anii 1926-1928, dar, convingându-se între timp de scopurile scelerate ale conspiratorilor nocturni, s'a retras din masonerie.

Anul II, Nr. 27 LEI 6 Joi 28 Mai 1936

Sfarmă Piatră

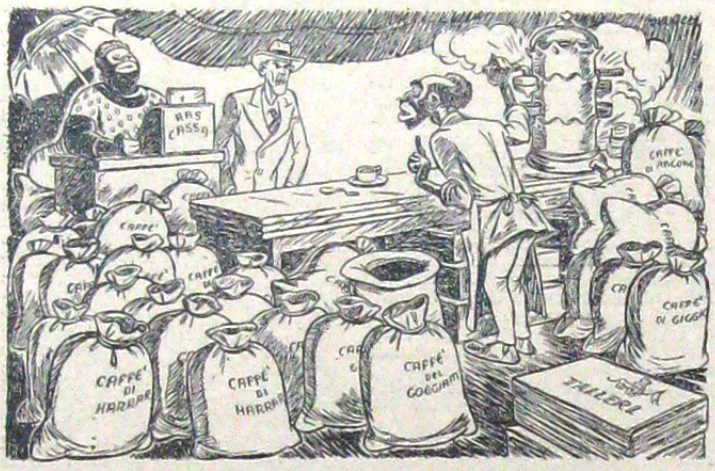

Stânga :

NOUA CARIERA A NEGUSULUI

— **Doriți o subțire dulce ?**
(Guerin Meschino)

Dreapta :

Cutia Pandorei...
(Kladderadatsch)

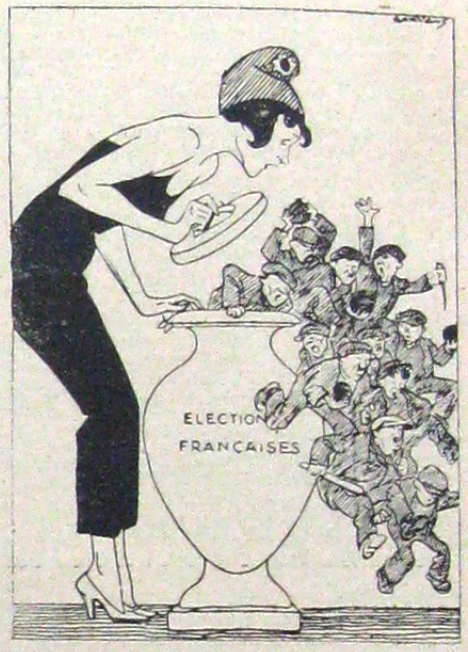

EXCELENTA SA LEON BLUM

— **Totul merge foarte bine, doamnă marchiză !**
(Je suis Partout)

Admirabilul rezultat al frontului popular în Spania...
(Brennessel)

FRONTUL POPULAR IN COLONII

— **Curând, curând o să putem mătura astea...**
(Oringoire)

O SABIE DE CALITATE PROASTA

— **John Bull : Ah ! Nici înapoi nu merge...**
(Guerin Meschino)

LIGA NAȚIUNILOR

— **Nu plecați !... Ridic sancțiunile !**
(Candide)

TIPOGRAFIA ZIARULUI „UNIVERSUL", BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU, 23—25